

משיחותיו של הרה"ג הרב ברוך רוזנבלום שליט"א

בס"ד

פרשת ויצא – תפילת ערבית – שנת תשע"א.

פרשת ויצא – קדושת 'המקום' – שנת תשע"ו.

השיעורים נכתבו

לרפואת

פנחס סוויסה
לוי בן איריס חנה
שלו ישראל חי בן לימור
ר' ברוך אטדגי בן אסתר
ר' שמחה בן שושנה
גדעון בן נגיבה
נועם בן מיכל
אביב ישראל בן גילה
יוסף בן רות
אברהם עודד בן רבקה
ניתאי בן שרון
משה מזרחי בן חנה
מעין חיה מושקה בת מירה

להצלחת

ר' משה בן שוקת חיה ובני ביתו
! ימלא ה' כל משאלות לבם לטובה

פנחס סוויסה וב"ב.

יצחק ביטן.

משפחת שטרית.

שחר יהושע בן רחל.

המעוניינים לתרום להפצת העלון השבועי

יוכלו להתקשר:

0504-170-270

לעילוי נשמת

פנחס (פיני) לוי בן שרה
אוריה בת ז'קלין
ברוריה בת רחל
אלי סולטן בן אסתר
יעקב אטיאס בן שמחה
רותי בת חסיבה
מרת הינדה בת ר' יעקב
ניר בן פלורנס
שאל בן מרדכי אריה
יפה שניידל בת יצחק
אסתר בת עלו
אשר רפאל בן רחל חמו
גאולה בת מרים ומשה
עדה (איידה) בת מרים
חיים מנחם בר זוהר
פאני פרחא בת זוהרא

פרשת ויצא – תפילת ערבית – שנת תשע"א.

ת.נ.צ.ב.ה

פרשת השבוע שנקרא בע"ה בשבת זו, פרשת ויצא.

משיחותיו של הרה"ג הרב ברוך רוזנבלום שליט"א

בפרשת בראשית, אומרת התורה: {ב, ה} וְכָל שֵׁיחַ הַשָּׂדֶה טָרָם יִהְיֶה בְּאֶרֶץ וְכָל עֵשֶׂב הַשָּׂדֶה טָרָם יִצְמַח כִּי לֹא הִמְטִיר ה' אֱלֹקִים עַל הָאֶרֶץ וְאָדָם אֵין לְעַבֵּד אֶת הָאֲדָמָה.

אומר רש"י - כי לא המטיר. ומה טעם לא המטיר, לפי שאדם אין לעבוד את האדמה ואין מכיר בטובתם של גשמים, וכשבא אדם וידע שהם צורך לעולם התפלל עליהם וירדו, וצמחו האילנות והדשאים.

אם כן, הגשם מונח באוצרות שמים. הקב"ה צריך רק 'לפתוח' את העננים כדי שירדו גשמים. אבל, אמר הקב"ה – "ללא תפילה, לא אפתח את העננים!" – תפילה זה הבסיס!

כותב הרב פינקוס בספרו - משל למה הדבר דומה? משל לבן-אדם שהזמין 100,000 כובעים ממפעל. הכינו לו את הסחורה על קונטיינרים, הכל הועמס על משאיות וכל הכסף כבר שולם. כל זמן שהמשאיות עומדות בתוך המפעל והבן אדם עומד מחוץ למפעל והשער סגור, לא יעזור שום דבר, המשאיות לא יוכלו לצאת. צריך שיפתחו את השער כדי שהמשאיות יצאו לדרכן.

נדיב אחד תרם 100,000 \$ ואמר שישלח את הצ'ק בדואר. לאחר כמה ימים מגיע מכתב שממתין לו דבר דואר בסניף הקרוב. הוא מבין שמדובר בצ'ק מאותו נדיב. הוא יודע שיש לו עכשיו 100,000 \$ שמחכים לו בדואר - יש לו את האישור ביד, אבל מה חסר?! שיפתחו את סניף הדואר!

אומר הרב פינקוס - בשמים יש מים, ועל הארץ יש צמחים. מה צריך בשביל שיגדלו הצמחים?! שיפתחו את ה'שער' - ומה פותח את השער?! תפילה!

לכן כבר בתחילת ספר בראשית, מובא לנו עניין התפילה.

בפרשת נח, מצוה הקב"ה על נח לבנות תיבה ואומר לו: {ו, יד} **קָנִים תַּעֲשֶׂה אֶת הַתֵּבָה.**

נשאלת השאלה - מדוע נאמר 'קנים' ולא 'חדרים'?

אומר המדרש {בראשית רבה, פרשה לא, אות ט} - קנים תַּעֲשֶׂה אֶת הַתֵּבָה (בראשית ו, יד), קילין ומדורין, אמר רבי יצחק: מה הקן הזה מטהר את המצורע, אף תבתך מטהרתך.

אומר הרב אלישיב זצ"ל בספרו דברי אגדה - אני לא מבין, מה הקשר בין ענין טהרת המצורע לבין טהרתו של נח ע"י התיבה - נח דיבר לשון הרע!?

אומרים חז"ל {מסכת ערכין טז, א} - א"ר שמואל בר נחמני א"ר יוחנן: על שבעה דברים נגעים באין, על לשון הרע ועל שפיכות דמים ועל שבועת שוא ועל גילוי עריות ועל גסות הרוח ועל הגזל ועל צרות העין.

נשאלת השאלה - מה פירוש הדבר, שעל שפיכות דמים נגעים באים? אדם מקבל צרעת כיון שהוא הרג מישהו?! אם

אומרת התורה: {כח, י} וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבְּאֵר שֶׁבַע וַיֵּלֶךְ חֲרָנָה: {יא} וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם וַיֵּלֶן שָׁם כִּי בֹא הַשֶּׁמֶשׁ וַיִּקַּח מֵאֲבְנֵי הַמָּקוֹם וַיִּשֶׂם מֵרָאשֵׁיתוֹ וַיִּשְׁכַּב בַּמָּקוֹם הַהוּא.

דורשים חז"ל בגמרא {מסכת ברכות כו, ב} - יעקב תקן תפלת ערבית, שנאמר {בראשית כח-יא} ויפגע במקום וילן שם, ואין פגיעה אלא תפלה, שנאמר {ירמיה ז-טז} ואתה אל תתפלל בעד העם הזה ואל תשא בעדם רנה ותפלה ואל תפגע ב.

לפני שניגש לתפילת הערבית שתיקן יעקב אבינו, הייתי רוצה לדבר בראש ובראשונה על דבר שחוזר על עצמו בכל חומש בראשית, החל מפרשת בראשית ועד פרשת ויחי:

דורשים חז"ל במדרש {בראשית רבה, פרשה סח, אות י} - {כח, יא} וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם וַיֵּלֶן שָׁם כִּי בֹא הַשֶּׁמֶשׁ. רַבִּנָּן אָמְרִי: כִּי בֹא הַשֶּׁמֶשׁ, מִלֵּמַד שֶׁהַשֶּׁקִּיעַ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא גִלְגַּל חֲמָה שָׁלָא בְּעוֹנָתָה בְּשִׁבִּיל לְדַבֵּר עִם יַעֲקֹב אֲבִינוּ בְּצִנְעָה, מִשָּׁל לְאוֹהֲבוֹ שֶׁל מֶלֶךְ שֶׁבֹא אֲצִלוֹ לְפָרְקִים, אָמַר הַמֶּלֶךְ כִּיבֹו אֶת הַנִּירוֹת כִּיבֹו אֶת הַפְּנִסִין שְׁאֵינִי מִבְּקֵשׁ לְדַבֵּר עִם אוֹהֲבֵי בְּצִנְעָה. כֹּךְ הַשֶּׁקִּיעַ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא גִלְגַּל חֲמָה שָׁלָא בְּעוֹנָתָה בְּשִׁבִּיל לְדַבֵּר עִם יַעֲקֹב אֲבִינוּ בְּצִנְעָה.

אומרים חז"ל בגמרא {מסכת חולין צא, ב} - אמר הקב"ה: צדיק זה בא לבית מלוני דהיינו המקום שבו יבנה בית המקדש, שהוא מקום השכינה, ויפטר בלא לינה היתכן שיעזוב מבלי ללון כאן בלילה? בוודאי שלא! נעשה נס ומיד בא השמש השמש שקעה לפני זמנה, ולכן הוכרח יעקב ללון שם, כתיב {בראשית כח-יא} ויקח מאבני המקום וכתוב ויקח את האבן.

ממשיך המדרש - רבי פינחס בשם רבי חנין דצפורין אמר: שמע קולן של מלאכי השרת אומרים: בא השמש בא השמש, אתא שמשא, אתא שמשא. בשעה שאמר יוסף: (בראשית לז, ט) וְהָיָה הַשֶּׁמֶשׁ וְהַיָּרֵחַ, אָמַר יַעֲקֹב: מִי גֵלָה לִּי שְׁמִי שֶׁמֶשׁ. אוֹתָן שְׁתֵּי שָׁעוֹת שֶׁהַשֶּׁקִּיעַ לוֹ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא חֲמָה בְּצִאָתוֹ מִבֵּית אֲבִיו אֵימָתִי הִחְזִירָן? בְּחִזְרָתוֹ לְבֵית אֲבִיו, הָדָא הוּא דְכָתִיב (בראשית לב, לב): וַיִּזְרַח לוֹ הַשֶּׁמֶשׁ, אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת סִימֹן לְבִנְיָן, מָה אֶתָּה בְּצִאָתְךָ הַשֶּׁקִּיעַ חֲמָה וּבְחִזְרָתְךָ הִחְזַרְתִּי לְךָ גִּלְגַּל חֲמָה, כֹּךְ בְּנִיךְ בְּצִאָתָם (ירמיה טו, ט): אֲמַלְלָה יְלֹדֹת הַשָּׁבָעָה, וּבְחִזְרָתָן (מלאכי ג, כ): וַיִּזְרַח לָכֶם יְרֵאִי שְׁמִי וְגו'.

הייתי רוצה להיכנס לעומק העניין. מי ששם לב, בכל פרשה ופרשה בחומש בראשית עוסקת התורה בעניין תפילה - בין באופן ישיר ובין באופן עקיף. נעבור על העניין בקצרה, וניגש לעניין תפילת הערבית שתיקן יעקב אבינו:

¹ בשעה שהגיע יעקב אבינו להר המוריה.

משיחותיו של הרה"ג הרב ברוך רוזנבלום שליט"א

יוצא, שאם נח היה מתפלל על בני דורו, היה יכל להצילם! זה שלא התפללת, מעלה עליך הכתוב, כאילו אתה שופך דמים. וצרעת באה על שפיכות דמים.

לכן אומר המדרש – "מה הקן הזה מטהר את המצורע, אף תבנת מטהרתך" – למה?! כי גם אתה צריך כפרה – שלא התפללת על בני דורך!

עד כאן פרשת נח.

בפרשת לך-לך, אומרת התורה: {יב, ח} ויעתק משם ההרה מקדם לבית אל ויט אלה בית אל מים והעי מקדם ויבן שם מזבח לה' ויקרא בשם ה'.

אומר רש"י – ויבן שם מזבח. נתבא שעתידין בניו להיכשל שם על עון עכן והתפלל שם עליהם.

ועוד בפרשת לך-לך, כאשר אברהם אבינו עומד במעבר הגבול של מצרים ומהללים את אשתו לפרעה:

כותב ספר הישר – ותקח האשה בית פרעה בימים ההם ויחר לאברם מאד על אודות אשתו, ויתפלל אל ה' להצילה מיד פרעה. ותתפלל גם שרי בעת ההיא ותאמר ה' אלקים אתה אמרת לאדוני אברם ללכת מארצו ומבית אביו ארצה כנען ותבטיחהו להטיב לו כי יעשה את דברך. עתה הנה עשינו את אשר צויתנו ונעזוב את ארצנו ואת משפחותינו ונלך אל ארץ נכריה ואל עם אשר לא ידענו תמול שלשום. ונבואה בארץ הזאת להציל את בתינו מן הרעב ויבא עלי הפגע והמקרה הרע הזה. ועתה ה' אלקים הצילני נא והושיעני מיד הצר הצורר הזה ועשה אתי טובה למען חסדך. וישמע ה' בקול שרי וישלח ה' מלאך להציל את שרי מיד פרעה.

יוצא, ששום דבר לא קורה ללא תפילה.

לאחר שהגר מתעברת, אומרת התורה: {טז, ה} ותאמר שרי אל אברם חמסי עליך אנכי נתתי שפחתי בחיקך ותרא כי הרתה ואקל בעיניה ישפט ה' ביני וביניך.

אומר רש"י – חמסי עליך. חמס העשוי לי, עליך אני מטילה הענש, כשהתפללת להקדוש ברוך הוא מה תתן לי ואנכי הולך ערירי², לא התפללת אלא עליך, והיה לך להתפלל על שנינו והייתי אני נפקדת עמך. ועוד, דברך אתה חומס ממני שאתה שומע בזיוני ושותק.

בפרשת וירא, בשעה שהמלאכים מגיעים אל אברהם אבינו, מבשר לו המלאך: {יח, י} ויאמר שוב אשוב אליך כעת חיה והנה בן לשרה אשתך ... {יב} ותצחק שרה בקרבה לאמר אחרי בלתי היתה לי עדנה ואדני זקן.

הוא הרג במזיד צריכים להורגו, ואם הוא הרג בשוגג הוא בורח לעיר מקלט. מה פתאום הוא מקבל צרעת?!

כולנו יודעים, שיש שפיכות דמים מבלי לשפוך דם, שנאמר "כל המלבין פני חברו ברבים כאילו שופך דמים"!

אומר הרב אלישיב – אבל יש שופך דמים גרוע מזה. אם מוצאים אדם שנהרג מחוץ לעיר, אומרת התורה בפרשת שופטים {כא, ג} והיה העיר הקרבה אל החלל ולקחו זקני העיר ההוא עגלת בקר אשר לא עבד בה אשר לא משכה בעל: {ד} והורדו זקני העיר ההוא את העגלה אל נחל איתן אשר לא יעבד בו ולא יזרע וערפו שם את העגלה בנחל: {ה} ונגשו הכהנים בני לוי כי הם בחרו ה' אלקיך לשרתו ולברך בשם ה' ועל פיהם יהיה כל ריב וכל נגע: {ו} וכל זקני העיר ההוא הקרבים אל החלל ירחצו את ידיהם על העגלה הערופה בנחל: {ז} וענו ואמרו ידינו לא שפכו את הדם הזה ועינינו לא ראו.

אומרת הגמרא {מסכת סוטה לח, ב} – וכי על לבנו עלתה שזקני בית דין שופכי דמים הם שהם צריכים להכחיש זאת? אלא כך היא כוונת הזקנים בהכרזה זו: לא בא לידינו הרוג זה ופטרנוהו ולא ראינוהו והנחנוהו כלומר, לא בא לידינו ההורג ופטרנוהו בלא מזונות לא ראינוהו והנחנוהו ללכת לדרכו בלא לוייה והיינו שהזקנים מנקים עצמם מכל אחריות אפשרית בגרימת רציחתו של אדם זה. שכן יתכן שהריגתו נגרמה ע"י שרעב ללחם ובמצוקתו תקף אדם אחר עם מזון כדי לחוטפו ממנו, ואותו אדם עמד עליו והרגו. כמו כן, יתכן שהלך בדרך ונהרג ע"י לסטים. לפיכך מכריזים הזקנים: "ידינו לא שפכו את הדם הזה", כלומר לא גרמנו למיתתו ע"י שפטרנוהו בלא מזונות. ומוסיפים: "ועינינו לא ראו", היינו, שלא ראוהו יוצא יחידי מן העיר והניחוהו בלא ליווי של חבורת אנשים. מכאן, שצר עין שמונע לחמו מאדם אחר, עלול לגרום לרציחתו.

יוצא, שלא צריך לשפוך דם בפועל. מספיק שלא נתת לו מזון שיהיה לו לדרך, זה כבר נקרא 'שופך דמים'.

אומר הרב אלישיב זצ"ל בספרו – אדם שיכול להתפלל על מישהו ולהצילו ע"י תפילה, והוא לא עושה זאת – נקרא שופך דמים!

לאחר שיצא נח מהתיבה, כותב הזוהר הקדוש, הוא ראה שהכל נחרב. אמר נח: "ריבונו של עולם, היה לך לרחם על בריותיך".

אמר לו הקב"ה: "עכשיו נזכרת לבקש ממני לרחם על בריותי?! לפני 120 שנה אמרתי לך שתעשה תיבה כי אני הולך להביא מבול ולהשמיד את העולם, האם התפללת על בני דורך – האם אז ביקשת 'ריבונו של עולם רחם על בריותי'?!"

² "היה לך לומר: מה תתן לנו ואנחנו הולכים עריריים!"

משיחותיו של הרה"ג הרב ברוך רוזנבלום שליט"א

ערב ואין שיחה אלא תפלה שנאמר {תהילים קב-א} תפלה לעני כי יעטף ולפני ה' ישפוך שיחו.

אליעזר עבד אברהם יוצא למצוא שידוך ליצחק: {כד, יב} **ויאמר ה' אלקי אדני אברהם הקרה נא לפני היום ועשה חסד עם אדני אברהם.**

אומר האור-החיים הקדוש - ויאמר ה' וגו' הקרה וגו'. בטוח היה אליעזר באדונו שתפלתו מקובלת אשר התפלל הוא ישלח מלאכו וגו' והוסיף הוא להתפלל שיהיה הוא ראוי ליעשות הדבר על ידו, כי ימצא לפעמים שתהיה מניעה לקיים דברי התפלה מצד האמצעי, לזה התפלל לאלקי אדונו שיקרה לפניו³.

בפרשת תולדות, אומרת התורה {כה, כא} **ויעתר יצחק לה' לנכח אשתו כי עקרה הוא ויעתר לו ה' ותהר רבקה אשתו.**

אומרים חז"ל במדרש {בראשית רבה, פרשה סג, אות ה} - ויעתר יצחק לה' לנכח אשתו {בראשית כה, כא}, רבי יוחנן וריש לקיש, רבי יוחנן אמר: ששפך תפלות בעשר לשון עושה. ריש לקיש אמר: שהפך את הגזרה, ולפום כן קרין ליה עתרא דאפך אדרא שהפך את הגזירה ע"י תפילתו כקלשון.

אני חושב שהשיא של נושא התפילה, נמצא בפרשה שלנו. ולכן הייתי רוצה לעסוק בתפילתה של לאה אמנו:

אומרת התורה: {כט, יז} **ועיני לאה רכות ורחל היתה יפת תאר ויפת מראה.**

כותב הרוקח {מגילת אסתר} - יפת תאר ויפת מראה ר"ת יתום.

הייתי רוצה להעמיק קצת בדברים:

אומרת הגמרא {מסכת ב"ב קכ"ג, א} - איך כותבת התורה על לאה אמנו את הפסוק {בראשית כט-יז} ועיני לאה רכות. מאי מה פירוש "רכות"? אילימא אם תאמר שפירוש רכות ממש היינו נוטפות דמעה, יהיה קשה: וכי אפשר לומר כן? הרי אפילו בגנות בהמה טמאה לא דבר הכתוב ישירות, לגבי נח דכתיב {בראשית ז-ח} מן הבהמה הטהורה ומן הבהמה אשר איננה טהורה ...

עפ"י רוב דעות הפוסקים, לאה ורחל היו אחיות תאומות. אם כתוב שרחל היתה 'יפת תאר ויפת מראה' - לאה שהיא כמוה, צריכה להיות די דומה לה.

שאלה נוספת שנשאלת - איך יכול להיות, שבשעה שיעקב אבינו לקח את לאה במקום רחל, ומן הסתם דיבר איתה

נשאלת השאלה - מדוע צחקה שרה!? המלאך מברך אותך - תעני 'אמן'!

אומר הספורנו - ותצחק שרה. שחשבה שהיה דבר המלאך ברכת נביא בלבד כענין אלישע, לא נבואה ושליחות האל ית'. וחשבה שלא יושג זה בזקנים בברכת שום נביא כי אמנם להשיב הבחורות אחר הזקנה הרי הוא כתחיית המתים שלא תהיה זולתי במצות האל פרטית או בתפלה משגת חן מאתו.

עוד בפרשת וירא, אברהם אבינו עומד בתפילה על אנשי סדום, במטרה לנסות ולהצילם: {יח, כד} **אולי יש חמשים צדיקים בתוך העיר... {כט} ויטף עוד לדבר אליו ויאמר אולי ימצאון שם ארבעים... {לא} אולי ימצאון שם עשרים... {לב} אולי ימצאון שם עשרה...**

באותה פרשה, מתקן אברהם אבינו תפילת שחרית, שנאמר {יט, כז} **וישכם אברהם בבקר אל המקום אשר עמד שם את פני ה'.**

אומרת הגמרא {מסכת ברכות כו, ב} - אברהם תקן תפלת שחרית שנא' {בראשית יט-כז} וישכם אברהם בבקר אל המקום אשר עמד שם ואין עמידה אלא תפלה שנאמר {תהילים קו-ל} ויעמד פינחס ויפלל.

בשעה ששרה נלקחת לביתו של אבימלך, אומרת התורה: {כ, ג} **ויבא אלקים אל אבימלך בחלום הלילה ויאמר לו הנך מת על האשה אשר לקחת והוא בעלת בעל: {ד} ואבימלך לא קרב אליה ויאמר ה' הגוי גם צדיק תהרג: {ה} הלא הוא אמר לי אחתי הוא והיא גם הוא אמרה אחי הוא בתם לבבי ובנקינ כפי עשיתי זאת {ו} ויאמר אליו האלקים בחלום גם אנכי ידעתי כי בתם לבבך עשית זאת ואחשך גם אנכי אותך מחטו לי על כן לא נתתיך לנגע אליה: {ז} ועתה השב אשת האיש כי נביא הוא ויתפלל בעדך וחייה ואם אינך משיב דע כי מות תמות אתה וכל אשר לך.**

נשאלת השאלה - מדוע אבימלך צריך למות, הוא הרי לא נגע בשרה!?

אומר הספר מאמר מרדכי - כאשר הקב"ה נגלה אל אבימלך בפעם הראשונה ע"י מלאך, הוא אמר לו "הנך מת על האשה אשר לקחת" - מבחינת הקב"ה, אתה מחוק מספר החיים. כדי להחזיר אותך בחזרה לספר החיים, תפנה לאברהם שיתפלל בעדך, ותחיה!

בפרשת חיי שרה, אומרת התורה: {כד, סג} **ויצא יצחק לשוח בשדה לפנות ערב וישא עיניו וירא והנה גמלים באים.**

אומר רש"י - לשוח. לשון תפלה, כמו {תהלים קב א} ישפוך שיחו.

אומרת הגמרא {מסכת ברכות כו, ב} - יצחק תקן תפלת מנחה שנאמר {בראשית כד-סג} ויצא יצחק לשוח בשדה לפנות

³ התפלל אליעזר שתהיה לו הזכות, להיות שליחו של אברהם במציאת השידוך לנו יצחק.

משיחותיו של הרה"ג הרב ברוך רוזנבלום שליט"א

נשאלת השאלה - למה היא צריכה לצאת כל יום לפרשת דרכים ולשמוע מה בני האדם אומרים!?

ראיתי פירוש על זה, כמדומני, בספר **להאיר להורות ולהשכיל**:

כשנחתת צרה על אדם ל"ע, בדר"כ ביום הראשון הוא סהרורי אי אפשר לדבר איתו - בוכה כל היום. ביום השני הוא כבר בוכה פחות, ביום השלישי פחות... עד שלאט לאט הוא נרגע.

חששה לאה אמנו: "שמא ח"ו אתרגל". היא ידעה שעפ"י החוזה שחתם אביה עם הדודה רבקה, היא אמורה להינשא לעשו, ולכן מה עשתה?! היתה הולכת כל יום לפרשת דרכים והיתה רואה אנשים שבאים מארץ ישראל:

"סליחה, אולי אתם מכירים את יצחק בן אברהם?"

"כן, הוא גר בחברון. יש לו שני ילדים"

"ואיך הילדים?"

"אחד, יעקב, בן פורת יוסף, כל היום בבית המדרש. לא יוצא לרגע אחד..."

"אני דוקא מתעניינת בשני - עשו, מה איתו???"

"יותר טוב שתפסיקי להתעניין בו..."

"למה???"

"אל תשאלי, איזה בן-אדם, ה' ישמור! בגיל 15 הוא כבר רצח את נמרוד! כל יום נפתח לו תיק חדש במשטרה" 😊

בשביל מה היא יוצאת כל יום לפרשת דרכים??

אומרים לנו רבותינו - זה היסוד. היא פחדה שמא היא תתחיל להתרגל - "אני אהיה נשואה לעברייני. מה, עבריינים לא נשואים?! גם הם נשואים! ולאט לאט זה הופך להיות משפחה של פשע!"

לכן, מה היא עשתה כדי לא להתרגל למושג של 'להיות נשואה לעשו'?! בכל יום היתה יוצאת לפרשת דרכים, כדי לא להירגע ולא להתרגל - ומה קרה?! ריסי עיניה נשרו - לא נותרו לה ריסים מרוב דמעות!

שואל הגאון ר' מאיר חדש - אני לא מבין. כשרחל אמנו בוכה, אומר לה הקב"ה **"ירמיה לא, טו' מנעי קולך מכי ועיניך מן המדמעה"** - תפסיקי לבכות! כשלאה אמנו בוכה, הקב"ה לא אומר לה אפילו פעם אחת להפסיק לבכות - "תבכי, תבכי ותבכי" - מדוע לא מרחם עליה הקב"ה?! שירחם עליה - "לאה, ראיתי כמה בכית. מספיק!"

במשך הלילה - איך יכול להיות שהוא לא זיהה את הקול שלה!?

ואם נאמר, שלאה שינתה את קולה כדי להידמות לרחל!?

אומרים החסידים - מכאן ראייה, שיעקב לא נפגש איתה בכל שבע השנים - היה חתן חסידי ©

ומה יאמרו האחרים?

אם אמרנו שעפ"י רוב השיטות הם היו תאומות, לתאומות יש קול די זהה. אם הם זהים בקול, הם זהים גם במראה.

באה התורה ואומרת לך - "תשמע, לאה עיוותה את פרצופה. לא רק ש-" **"עיני לאה רכות"** - נשרו לה גם הריסים. אתם יודעים מה זה עין בלי ריסים?! זה דבר פשוט מצמרר!⁴

אומרת הגמרא - האם יתכן שבגנות **צדיקים דבר הכתוב?**

אלא א"ר אלעזר: שמתנותיה שנתן ה' ללאה, היו ארוכות

היינו גדולות יותר. **רב אמר: לעולם** {באמת} כוונת הכתוב היא

רכות ממש, מרוב בכי; **ולא לגנאי הוא נחשב לה אלא שבח**

הוא לה, שהדמעות היו סימן לאצילותה, **שהיתה שומעת על**

פרשת דרכים בני אדם שהיו אומרים: שני בנים יש לה

לרבקה שתי בנות יש לו ללבן, גדולה לגדול וקטנה לקטן.

והיתה לאה יושבת על פרשת דרכים ומשאלת שואלת

וחוקרת אצל העוברים ושבים: **גדול מה מעשיו?** והיו משיבים

אליה: **איש רע הוא מלסטם בריות**, והמשיכה לשאול: **קטן מה**

מעשיו? והשיבו לה: **{בראשית כה-כז} איש תם יושב אוהלים**

והיתה בוכה ומתפללת שלא תצטרך להינשא לעשו, עד שנשרו

ריסי עיניה. מרוב בכי, נמצא שעיניה הרכות העידו על גודל

צדקתה ועל גודל רצונה להינשא לצדיק.

עוד אומר המדרש {תנחומא, ויצא, אות ד} - **תדע לה, שהרי**

רחל ולא, לאה לא היתה ראויה להנשא אלא לעשו, ורחל

ליעקב⁵. והיתה לאה יושבת בפרשת דרכים ושואלת על

עשו מה מעשיו. והיו אומרים לה, איש רע, שופך דמים,

מקפח עוברים ושבים, אדמוני כלו כאדרת שער, רשע, כל

תועבות ה' עושה. כיון שהיתה שומעת כך, היתה בוכה

ואומרת, אני ורחל אחותי מבטן אחד יצאנו, רחל תנשא

ליעקב הצדיק, ואני לעשו הרשע. והיתה בוכה ומתענה עד

שנעשו עיניה רכות. לפיכך כתיב: ועיני לאה רכות.

⁴ כותב הגאון ר' יחזקאל לוינשטיין באחד ממכתביו - זה לא הפשט שנשרו ריסי עיניה. אלא כל הפרצוף שלה השתנה!

⁵ שכך היו התנאים בין רבקה ללבן, שכן אומר המדרש {ב"ר פרשה ע"א, אות ב} - **שכך היו התנאים שיהא גדול נושא לגדולה והקטן נושא לקטנה, והיתה בוכה ואומרת יהי רצון שלא אפל בחלקו של רשע.**

משיחותיו של הרה"ג הרב ברוך רוזנבלום שליט"א

אחד בא לצדיק: "כבוד הרב, אין לי פרנסה",

"מה אני יכול לעשות?! לי יש!" ☺

בשביל מה הוא בא אליך?! בשביל שתתפלל עליו!

באה רחל אמנו ואומרת: "יעקב, תתפלל עלי!"

"למה שאתפלל?! יש לי בנים כבר. תתפלל בעצמך!" 😊

נשאלת השאלה - איך יעקב אבינו מדבר כך?!

כותב הרמב"ן - הבה לי בנים. אמרו המפרשים (רש"י

וראב"ע) שתתפלל עלי ואם אין מתה אנכי לשון רש"י שמי שאין לו בנים חשוב כמת והוא מדרש רבותינו (ב"ר עא ו) ואני תמה אם כן למה חרה אפו ולמה אמר התחת אלקים אנכי ושומע אל צדיקים ה' ומה שאמר אבא לא היו לו בנים אני יש לי בנים ממך מנע ממני לא מנע וכי הצדיקים אינם מתפללים בעד אחרים והנה אליהו ואלישע התפללו בעד נשים נכריות (מ"א יז כא ושם ב ד טז) ונראה שבשביל זה תפסוהו רבותינו אמרו בבראשית רבה (עא ז) אמר לו הקב"ה כך עונין את המעיקות חייך שבניך עתידין לעמוד לפני בנה ועל דרך הפשט אמרה רחל ליעקב שיתן לה בנים ובאמת דעתה לאמר שיתפלל עליה אבל שיתפלל עליה עד שיתן לה בנים על כל פנים ואם אין שתמית עצמה בצער דברה שלא כהוגן בקנאתה וחשבה כי באהבתו אותה יתענה יעקב וילבש שק ואפר ויתפלל עד שיהיו לו בנים שלא תמות בצערה. ויחר אף יעקב שאין תפלת הצדיקים בידם שתשמע ותענה על כל פנים ובעבור שדברה דרך געגועי הנשים האהובות להפחידו במיתתה חרה אפו ולכך אמר לה שאינו במקום אלקים שיפקוד העקרות על כל פנים ואינו חושש בדבר כי ממנה נמנע פרי הבטן ולא ממנו וזה לייסר אותה ולהכלימה והנה הצדקת בראותה שלא תוכל להסמך על תפלת יעקב שבה להתפלל על עצמה אל שומע צעקה, וזהו וישמע אליה אלקים (להלן פסוק כב)...⁶

כותב הכלי יקר - התחת אלקים אנכי. לפי שרחל אמרה היה לה להתפלל עלי, ויעקב השיב לה וכי בעבור זה אמרת הבה לי בנים, משמע על כל פנים וכי בטוח אני שיקבל ה' תפילתי כי אולי יגרום החטא שייסכר ה' בענין לו מעבור תפלה, כי כל מי שנתקבלה תפלתו דומה כאילו עומד תחת אלקים ממש ואין שום דבר חוצץ בינו לבין אלקים, אבל בזמן שאין תפלתו נשמעת דומה כאלו יש מסך מבדיל וחוצץ בינו לבין אלקים, כמ"ש (איכה ג, מד) סכות בענין לך מעבור תפלה, וענין זה הוא החומר האפל אשר על פיו יהיה כל ריב וכל נגע, כמ"ש (ישעיה נט.ב) עונותיכם היו מבדילין ביניכם לבין אלקיכם, ולכך אמר אשר מנע ממך פרי בטן כי מאחר שמנע ממך ולא

אומר הגאון ר' מאיר חדש יסוד נורא - כשבן אדם בוכה על צרות, אומר לו הקב"ה: "אל תבכה - **מנעי קולך מכי ועיניך מִדְמָעָה**". אבל כשבן אדם בוכה כדי לבנות את כלל ישראל - שעל זה בכתה לאה: "איך יתכן דבר כזה שלא אהיה נשואה ליעקב"? - עמדה לאה והתחילה מורידה דמעות, עד שריסי עיניה נשרו!

אמר לה הקב"ה - תבכי ותבכי ותבכי! ככל שתבכי יותר, כך יהיה לך חלק גדול יותר בכלל ישראל. כי מי שבוכה בשביל רוחניות - מי שבוכה בשביל בנים צדיקים כדי שיהיה לו חלק בבנינה של תורה, אומר לו הקב"ה: "תבכה".

בוא ותראה במה זכתה לאה:

אומרים חז"ל - לא רק שלא זכתה להתחתן עם יעקב, היא קדמה לאחותה - שהתחתנה קודם! ולא רק זה, אלא מתוך י"ב שבטים - ששה שבטים יצאו מלאה אמנו. בוא ותראה למה היא זכתה: כתר כהונה שלה - משה רבינו. כתר מלכות - יהודה - דוד המלך. כתר תורה - יששכר - שלושת הכתרים שייכים לה!

אמר לה הקב"ה: "את רוצה חלק בבנין עם ישראל?! ככל שתוריד יותר דמעות, ככה יהיו לך יותר כתרים!" - הבניין הרוחני של עם ישראל, נעשה ע"י דמעות!

אומר המדרש (בראשית רבה, פרשה ע, אות טו) - אָמַר רַב הוּנָא: קָשָׁה הָיָה הַתְּפִלָּה שֶׁבִטְלָה אֶת הַגְּזֵרָה, וְלֹא עוֹד אֵלָּא שֶׁקִּדְמָה לְאַחוּתָה...

בוא ותראה את הכוח העצום שהיה ללאה אמנו:

הגזרה היתה גזרה, החוזה היה חתום - לאה מתחתנת עם עשו ורחל מתחתנת עם יעקב. הצליחה לאה אמנו בכוח התפילה, לשנות את ההסכם - לאה מתחתנת עם יעקב. בנוסף היא קדמה לאחותה וששה מתוך י"ב השבטים יצאו ממנה!

אם אלה הם פני הדברים, בואו נלך לתפילתה של רחל אמנו:

לרחל אמנו אין ילדים, ללאה אחותה יש כבר ארבעה ילדים. אומרת התורה: {ל, א} **וַתֵּרָא רַחֵל כִּי לֹא יִלְדָּה לְיַעֲקֹב וַתִּקְנֶה רַחֵל בְּאָחוּתָהּ וַתֹּאמֶר אֵל יַעֲקֹב הִבֵּה לִּי בָנִים וְאִם אֵין מִתֵּה אֲנִי: {ב} וַיַּחַר אֵף יַעֲקֹב בְּרַחֵל וַיֹּאמֶר הַתַּחַת אֱלֹקִים אֲנִי אֲשֶׁר מִנַּע מִמֶּךָ פְּרִי בֶטֶן.**

אומר רש"י - הבה לי. וכי כך עשה אביך לאמר, והלא התפלל עליה. **מתה אנכי.** מכאן למי שאין לו בנים שחשוב כמת: **התחת אלקים אנכי.** וכי במקומו אני: **אשר מנע ממך.** את אמרת שאעשה כאבא, אני איני כאבא, אבא לא היו לו בנים אני יש לי בנים, ממך מנע ולא ממני.

שמעתם פעם שיחה כזאת?!

⁶ אם כן, מה שנאמר "ממך מנע ולא ממני" - הכוונה שניסה יעקב להסביר לה, שתפילתו לא תתקבל - "הקב"ה חפץ דוקא בתפילתך ולא בתפילתי!"

משיחותיו של הרה"ג הרב ברוך רוזנבלום שליט"א

אף היא צירפה הקב"ה לפי כחה עשרים שנה. מניין? שכן כתב ויהי יצחק בן ארבעים שנה בקחתו את רבקה בת בתואל (שם כה, כ) וכתב ויצחק בן ששים שנה בלדת אותם (שם שם כ"ו), הרי נמצאת שצירף אותה הקב"ה עשרים שנה. וחנה צירפה הקב"ה אף היא לפי כחה. וכמה צירף אותה? אמרו רבותינו תשע עשרה שנה. והיאך? אלא עשר שנים ששהתה עמו ולא ילדה, ונטל את פנינה וילדה לו עשרה בנים. שכן אתה מוצא שאלקנה אומר לחנה: "הלא אנכי טוב לך מעשרה בנים" (ש"א א, ח) אלו בניה של פנינה. ואתה נותן שמונה שנים לעיבורים ושנה אחת לעיבורו של שמואל, הרי תשע עשרה שנה.

אם כן, חנה היתה עקרה במשך עשר שנים. לאחר עשר שנים, היא אומרת לבעלה שיקח אשה נוספת. וכך היה:

אומר הנביא: (שמואל א'. א, א) ויהי איש אחד מן הרמתיים צופים מהר אפרים ושמו אלקנה בן ירחם בן אליהוא בן תחזי בן צוף אפרתי: (ב) ולו שתי נשים שם אחת חנה ושם השנית פננה ויהי לפננה ילדים ולחנה אין ילדים: (ג) ועלה האיש ההוא מעירו מימים ימימה להשתחוות ולזבח לה' צבאות בשלה ושם שני בני עלי חפני ופנחס כהנים לה': (ד) ויהי היום ויזבח אלקנה ונתן לפננה אשתו ולכל בניה ובנותיה מנות: (ה) ולחנה יתן מנה אחת אפים כי את חנה אהב וה' סגר רחמה: (ו) וכעסתי צרתה גם כעס בעבור הרעמה כי סגר ה' בעד רחמה.

כותב המדרש 'ילקוט שמעוני, שמואל א', סימן עז - ורבנן אמרי: תפלה שקולה כנגד כל הקרבנות, דכתיב: להשתחוות ולזבוח. אלקנה ואשתו בניו ואחיותיו וכל קרוביו היה מעלה עמו לרגל ובאים ולנים ברחובה של עיר והייתה המדינה מרגשת והיו שואלין אותו: להיכן תלכו? ואומרים: לבית ה' שבשילה שמשם תצא תורה ומצות. ואתם למה לא תבואו עמנו ונלך יחד? מיד עיניהם משגרות דמעות, אומרים להם: נלך עמכם! ואומרים להם: הן, עד לשנה הבאה חמשה בתים, לשנה אחרת עשרה בתים, עד שהיו כלם עולים. ובדרך שהיה עולה שנה זו לא היה עולה שנה אחרת, עד שהיו כלם עולים. אמר לו הקב"ה: אלקנה, אתה הכרעת את ישראל לכף זכות וחנכתם במצות וזכו רבים על ידך, אני אוציא בן ממך שיכריע את ישראל לכף זכות ויחנך אותם במצות. הא למדת שבשכר אלקנה שמואל.

כדי לזכות לבן כמו שמואל הנביא - ששקול כמשה ואהרן, לא מספיקות תפילות רגילות. בשביל זה צריכים למלאות כוסות של דמעות! בשביל לזכות להיות אמא של ששה שבטים, צריכים ליפול ריסי העיניים!

ממני א"כ ודאי יודע ה' שיש בך איזו עון אשר גרם למנוע ממך פרי בטן, ואותו עון יסכך בלי ספק מעבור תפלה⁷. מיד נתנה רחל אל לבה לפשפש במעשיה איזו עון גרם לה ולא מצאה כ"א מדת הקנאה שהיתה בה, שנאמר ותקנא רחל באחותה וחשבה שעון זה גרם לה שלא הועילה תפלת יעקב ע"כ נתנה אל לבה לשוב בתשובה להטות אל קצה האחרון בדבר שחטאה בו, והוא שמתחלה נתקנאה אפילו באחותה ואח"כ לא נתקנאה אפילו בשפחתה ע"כ אמרה שבזכות שאכניס צרתי לבייתי ואבנה גם אנכי ממנה.

מיד לאחר שיעקב אבינו אמר לה את הדברים, נהגה רחל כך לעשות - מיד עמדה והתפללה לקב"ה, ונתנה ליעקב אבינו את בלהה שפחתה, ומיד בלהה הרתה.

ל, ו} ותאמר רחל דגני אלקים וגם שמע בקלי ויתן לי בן על כן קראה שמו דן.

אומר התרגום אונקלוס - ואמרת רחל דגני יי ואף קביל צלותי ויהב לי בר על כן קרת שמה דן.

לאחר מכן, נולד הבן השני והיא קוראת לו נפתלי, שנאמר (ח) ותאמר רחל נפתולי אלקים נפתלתי עם אחתי גם יכלתי ותקרא שמו נפתלי.

אומר התרגום אונקלוס - ואמרת רחל קביל ה' בעותי באתחננתי בצלותי חמידת דיהי לי וילד כאחתי אף אתיהיב לי וקרת שמה נפתלי.

אומר רש"י - גם יכלתי. הסכים על ידי. ואונקלוס תרגם לשון תפילה, נפתולי אלקים נפתלתי, בקשות החביבות לפניו נתקבלתי ונתערתני כאחותי: נפתלתי. נתקבלה תפילתי.

קוראת רחל לשני ילדיה, גם דן וגם נפתלי, על שם התפילה - ללמדך, מהו כוחה של תפילה!

במנין העקרות שהיה בעם ישראל, מונים חז"ל גם את חנה כאחת העקרות.

אומרים חז"ל {פסיקתא רבתי מג, ה} - הקב"ה צורף את הצדיק לפי מעלליו. וכן אתה מוצא, שרה צירפה [עקרה] הקב"ה עשרים וחמש שנים משבאת לארץ ישראל. כמה שכתב ואברהם בן חמש שנים ושבעים שנה בצאתו מחרן {בראשית יב, ד}, והיתה אותה שעה בת ששים וחמש שנים. שהיה גדול הימנה עשר שנים והולידה בת תשעים שנה, שהיה אברהם בן מאה שנה כשנולד יצחק, שנאמר {שם יז, יז} הלבן מאה שנה יולד ואם שרה הבת תשעים שנה תלד. הרי נמצאת שצירפה הקב"ה לפי כחה. ורבקה

⁷ 'ברוך שאמר': אמר לה יעקב - אם את רואה שהתפילות לא מתקבלות, סימן שיש 'ענן' שמונע מהתפילות לעלות למעלה. אם כן, את צריכה לדעת איזה עון יש בך שמונע מהתפילות להתקבל, ולכן את צריכה להתפלל אליו ולא אני!

משיחותיו של הרה"ג הרב ברוך רוזנבלום שליט"א

להלך בהן. דדים להניק בהן. דדים הללו שנתת על לבי, למה הן? האם לא להניק בהן? תן לי בן ואניק בהן.

{יא} וַתִּדְרֹךְ נָדָר וַתֹּאמֶר ה' צְבָאוֹת אִם רָאָה תִּרְאֶה בְּעֵינַי אֶמְתֵּךְ וּזְכַרְתִּי וְלֹא תִשְׁכַּח אֶת אֶמְתְּךָ וְנִתְּתָה לְאֶמְתְּךָ זָרַע אֲנָשִׁים וְנִתְּתִיו לָהּ כָּל יְמֵי חַיֶּיהָ וּמוֹרָהּ לֹא יַעֲלֶה עַל רֹאשָׁהּ.

נשאלת השאלה - מה קרה שפתאום חנה התחילה לדבר ככה?! 19 שנה היא עקרה - אף פעם לא דיברה כך!

אומר הגאון ר' שמואל טרוביץ' בספרו מעדני שמואל
{הפטחות לראש השנה}- **התשובה** הפשוטה לכך היא, שעד עתה קיוותה שבעלה לא השלים למצב זה, והוא ירבה בתפילות ותחנונים, ואז יש תקווה שהקב"ה יעתר לו, גם אם אין לה מספיק זכויות להפקד, אך עתה לאחר דבריו של אלקנה, "הלא אנכי טוב לך מעשרה בנים", נראה היה לה שהוא כבר התיימש מהאפשרות שתפקד, וכל מה שהוא בא לעודד אותה ולנחמה, שהיא יכולה להיות מאושרת גם בלי ילדים, דברים אלו הוסיפו לה מרירות, מחשבה זו שבעלה הצדיק מקבל את הדין, ומשלים עם מצבה, תגרם לכך, שהסיכויים שהתפלות יתקבלו קלושים, ומעתה, היא מרת נפש ובכה תבכה, כל נימי לבה ונפשה מלאים מרירות ובכי.⁸

לא תמיד אנחנו קולטים את המסר, שהקב"ה רוצה לדבר איתנו. לפעמים הקב"ה נותן ונותן ואנחנו לא שמים לב. אבל כשהוא לוקח, פתאום אנחנו שמים לב:

"ריבונו של עולם, מה קרה ???"

"רציתי רק לראות שאתה עוד זוכר אותי".

לאחר ההקדמה הזאת, הייתי רוצה להגיע אל נקודת השיא של פרשת השבוע:

ההפטרה שנקרא בע"ה בשבת זו {בני עדות אשכנז}, תהיה מספר הושע - {הושע יב, יג} וַיִּבְרַח יַעֲקֹב שָׂדֶה אֲרָם וַיַּעֲבֹד יִשְׂרָאֵל בְּאִשָּׁה וּבְאִשָּׁה שְׁמֹר.⁹

רק לפני ששים יום, כולנו קראנו את זה בהפטרת 'שבת [תשובה] - [יד, ב] שׁוּבָה יִשְׂרָאֵל עַד ה' אֱלֹהֶיךָ כִּי כָשַׁלְתָּ בְּעֹנֶךָ: {ג} קָחוּ עִמָּכֶם דְּבָרִים וְשׁוּבוּ אֶל ה' אֱמָרוּ אֵלָיו כָּל תִּשָּׂא עֹן וְקָח טוֹב וְנִשְׁלָמָה פְּרִים שְׁפִתֵינוּ: {ד} אֲשׁוּר לֹא

ראתה פנינה שחנה התייאשה - היא כבר לא בוכה, מה עשתה?! {ו} וְכַעֲסָתָה צָרָתָה גַם כָּעַס בְּעֵבֹר הָרַעְמָה - היתה מכעיסה אותה כדי שתבכה!

מה היתה אומרת לה?

מספר המדרש {ילקוט שמעוני, שם} - וכעסתה צרתה גם כעס. מכעסת וחוזרת ומכעסת. מה הוות א"ל מה היתה אומרת לה? זבנת לברך רבא סודר וכתונת וחלוק - "קניתי לבן שלך סודר חדש!" - אבל לחנה אין ילדים והיא מתחילה לבכות. אמר ר' נחמן בר אבא: הייתה פנינה משכמת ואומרת לחנה: אין את עומדת ומרחצת פניהם של בניך כדי שילכו לבית הספר?! ובשש שעות הייתה אומרת לה: חנה אין את עומדת ומקבלת בניך שבאו מבית הספר?! ר' תנחום בר אבא אמר: היו יושבים לאכול והיה אלקנה נותן לכל אחד ואחד מבניו חלקו, הייתה פנינה מתכוננת להכעיס את חנה, והייתה אומרת לאלקנה: תן לזה בני חלקו, ולזה בני חלקו, ולזה לא נתת חלקו. למה? בעבור הרעימה. על אלקים. אמר לה הקב"ה: את מרעמת אותה עלי, חייר, אין רעמים שאין אחריהם מטר ומיד אני פוקדה, שנאמר: כי פקד ה' את חנה.

ממשיך הנביא ואומר: {ז} וְכַעֲסָתָה צָרָתָה גַם כָּעַס בְּעֵבֹר הָרַעְמָה - {ח} וַיֹּאמֶר לָהּ אֱלֹקֶיךָ אִשָּׁה חֲנָה לְמָה תִּבְכִּי וְלָמָּה לֹא תֹאכְלִי וְלָמָּה יָרַע לְבָבְךָ הֲלוֹא אֲנִי טוֹב לָךְ מֵעֶשְׂרֵה בָּנִים.

אומר המדרש {ילקוט שמעוני, שם} - ויאמר לה אלקנה: אישה חנה למה תבכי. אמר לה: שרה שהייתה עקרה כך הייתה יושבת ובוכה אלא רבקה שהיתה עקרה כך הייתה עושה, ולמה ירע לבבך אלא רחל שהיתה עקרה כך הייתה יושבת בינה לבין עצמה. הלא אנכי טוב לך מעשה בנים. אלו בניה של פנינה. דבר אחר: אלו עשרה דורות: {ד} אלה תולדות פרץ וגו'. הלא אני טוב לך אין כתיב כאן, אלא אנכי. אמר לה: ברייך יהא בחלקך כמה דאת אמר: אנכי ה' אלקיך. כתיב: הייתה לי דמעתי לחם יומם מכאן אתה למד שהצרה משבעת לאדם ואינו מבקש לאכול. וכן אלקנה אומר: חנה למה תבכי ולמה לא תאכלי מכאן שהבכיה מאכילה.

{ט} וַתֵּקֶם חֲנָה אַחֲרֵי אֲכָלָהּ בְּשִׁלָּה וְאַחֲרֵי שָׁתָה וְעָלִי הַכֶּהֶן יֹשֵׁב עַל הַכֹּסֶף עַל מְזֻזַת הַיֵּכָל ה': {י} וְהָיָה מֵרַת נֶפֶשׁ וַתִּתְפַּלֵּל עַל ה' וַיִּבְכֶּה תִּבְכָּהּ.

אומרת הגמרא {מסכת ברכות לא, ב} - וחנה היא מדברת על לבה. אמר רבי אלעזר משום רבי יוסי בן זמרא: חנה בקשה בתפילתה על עסקי לבה אודות הלב שלה ממש. אמרה לפניו: רבונו של עולם, מכל מה שבראת באשה לא בראת דבר אחד לבטלה. עינים בראת כדי לראות. ואזנים לשמוע, חוטם להריח, פה לדבר, ידיים לעשות בהם מלאכה, רגלים

⁸ 'ברוך שאמר': אמרה חנה, כל זמן שאלקנה מתפלל, אני יושבת מן הצד. אבל כשבא אלקנה ואמר לה "הלא אנכי טוב לך מעשרה בנים", היא הבינה שהוא התיימש מלהתפלל. אמרה חנה: ככה?! אני הולכת לדבר עם הקב"ה, שנאמר וַתִּתְפַּלֵּל עַל ה' וַיִּבְכֶּה תִּבְכָּה. אמר לה הקב"ה: זה מה שרציתי! לאלקנה יש ילדים, אבל לך אין. איתך אני רוצה לדבר!

⁹ כותב הלבוש - זה מעין הפרשה - 'וַיִּבְרַח יַעֲקֹב שָׂדֶה אֲרָם', זה מעין "וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבְּאֵר שֶׁבַע וַיֵּלֶךְ חֲרָנָה".

משיחותיו של הרב ברוך רוזנבלום שליט"א

יום אחד מתקשר מנהל הבנק: "אדון דוד, אתה יודע שאתה ביתרת חובה?! הגעת כבר למינוס של 13,000. אני מבקש להכניס עד מחר 5,000 ₪ לחשבון, אחרת אני מתחיל להחזיר צ'קים".

עכשיו עשירי לחודש, המשכורת רק בראש חודש - מה הוא יעשה ???

יש פטנט - מתקשרים לאבא ! ☺

"אבא, מה שלומך ???"

"בסדר דוד. מה קרה, כבר שבועיים לא התקשרת ?!"

"אבא, אתה בבית היום בערב ???"

"כן. למה אתה מתעניין ?!"

"אני אבוא לקפה..."

"מה קרה פתאום שאתה עולה לקפה ?!"

"כי המצב שלי בוץ..." ☺

שבועיים הוא לא זוכר שיש לו אבא, המנהל בנק מתקשר אליו - פתאום הוא נזכר שיש לו אבא ! אבל אם לאבא שלו אין 'קפה', הוא מנסה אצל האחים ... אצל חמיו. אבל כשכולם אומרים לו שאין כסף, מה הוא עושה ???

נוסע לכותל ודוחף פתק עם המספר חשבון - "אולי יראה האלוקים וישפוט" ☺

מתי הוא פנה לקב"ה ??? אחרי שהוא התקשר לכל העולם - "עכשיו אני הולך לכותל".

אומר הרמב"ם - והנכון בעיני כי יאמר אם ענה תענה אותו רק צעוק יצעק אלי בלבד מיד אשמע צעקתו, איננו צריך לדבר אחר כלל, כי אני אושיעו ואנקום אותו ממך. והטעם, כי אתה לוחץ אותו מפני שאין לו מושיע מידך, והנה הוא נעזר יותר מכל אדם, כי שאר האנשים יטרחו אחרי מושיעים שיושיעו ואחרי עוזרים לנקום נקמתם, ואולי לא יועילו והצל לא יצילו, וזה בצעקתו בלבד נושע בה' וינקם ממך, כי נוקם ה' ובעל חמה (נחום א ב).

כשמתקשר מנהל הבנק ליתום, למי הוא יצעק ?! אבא שלו בבית עלמין ירקון כבר עשרים שנה ☺

אם כן, מה הוא עושה ?! פונה ישירות לקב"ה !

לכן לאחר שמנהל הבנק התקשר, הוא רץ לבית הכנסת "ריבונו של עולם, אתה אבי יתומים" !

אומר הקב"ה - "אם הוא ניגש אלי בראשונה, אני שומע את צעקתו" - לזה קוראים 'תפילת היתום'.

יושיענו על סוס לא נרכב ולא נאמר עוד אלקינו למעשה ידינו אשר בך ירחם יתום.

מה הפסוק הזה בא לומר ?

"**שובה ישראל עד ה' אלקיך**" - אתה רוצה לחזור לקב"ה ?! ישנה דרך - "**אשור לא יושיענו על סוס לא נרכב ולא נאמר עוד אלקינו למעשה ידינו אשר בך ירחם יתום**" - אם תהיה בבחינת יתום - זה נקרא לחזור לקב"ה.

נשאלת השאלה - מה פירוש הדברים ? מה רוצה הנביא לומר כאן ?

כדי להבין את יסודם של דברים, נחזור לנושא שעסקנו בו בעבר כשדיברנו על נושא התפילה, וטיפה נעמיק בו, כי הוא קשור לפרשת השבוע:

בפרשת משפטים, אומרת התורה: {שמות כב, כא} **כל אלמנה ויתום לא תענון: {כב} אם ענה תענה אותו כי אם צעק יצעק אלי שמע אשמע צעקתו.**

שימו לב שכל הפסוק הולך בכפולות - **אם ענה תענה ... אם צעק יצעק ... שמע אשמע.**

אומר בעל הטורים - **תענה**. ענה תענה, צעק יצעק, שמע אשמע, הכל כפול לומר הכל במדה שתעשה לו אעשה לך.

אמרנו את זה בראש השנה וביום הכיפורים: "**וכל מאמינים שהוא דיין אמת ההגוי באהיה אשר אהיה**".

אומרים חז"ל - כשם שאתה הווה עמי, אני הווה עמך - מה שתעשה לו, אעשה עמך בחזרה.

נשאלת השאלה - ומי שלא יתום, מותר לעשות לו צרות ?!

אומר רש"י - **כל אלמנה ויתום לא תענון**. הוא הדין לכל אדם, אלא שדבר הכתוב בהווה לפי שהם תשושי כח ודבר מצוי לענותם.

המציאות היא, שעם חלשים מתעסקים. אדם שהוא חזק - אף אחד לא יתחיל איתו.

ראיתם פעם שהמדינה התעסקה עם חברת חשמל ?! שינסו להוריד להם שקל במשכורת, מה יקרה ?! לא יהיה חשמל ☺

למי שיש כוח 'בידיים', לא מתחילים איתו !

על מי באים ?! על החלשים - אברכים ! לוקחים להם הבטחת הכנסה ! גבורים גדולים על עניים ☹

בואו ניקח סיטואציה:

אדם מתחתן. הוא לומד כל היום בכולל, אשתו עובדת ברוך ה'. יש להם הכנסה משותפת של 8,000 ₪ ברוך ה'. יש להם כבר שני ילדים בן פורת יוסף.

משיחותיו של הרה"ג הרב ברוך רוזנבלום שליט"א

שמא נסתלקה ממני שכינה, **על שקראתי** לאֲחֻשְׁרוֹשׁ 'כלב', **שנאמר** {תהילים כב-כא} **הצילה מחרב נפשי מיד כלב יחידתי** - ריבונו של עולם, אני מבקשת סליחה על שקראתי לו כלב, לפיכך **חזרה וקראתו 'אריה'**, **שנאמר** {תהילים כב-כב} **הושיעני מפי אריה**.

נשאלת השאלה - מה הבעיה לקרוא לאֲחֻשְׁרוֹשׁ כלב?! הוא כלב בן כלב! ☺

כלב זה כינוי גנאי - מגיע לו שיקראו לו 'כלב'!

על מה היא מבקשת סליחה?!

את השאלה הזאת, שואל הגאון ר' יוסף רוזנבסקי זצ"ל, ראש ישיבת 'אור ישראל' בפ"ת. ואומר תשובה נהדרת:

מה קורה לבן-אדם שפוגש כלב ברחוב, בעיקר אם הוא בני-ברקי? אם הוא פוגש אותו ברחוב ר' עקיבא, מיד עושים איתו תמונות "כלב הגיע לעיר" ☺

אתה יוצא מחוץ לבני-ברק ואתה פוגש כלבים, כל אחד בגובה של בן-אדם. כנראה כולם גלגולים... ☺

בקיצור, בא אחד מולך עם פה פתוח, השעה שתיים בלילה ואתה מבין שהוא כנראה ברח מהבית, אין לך שום דבר ביד מלבד גמרא - אפילו פלאפון אין לך, בשביל שאולי תשאיר צוואה לאיזה עו"ד פנוי ☺ - בא אליך רוטוויילר, מה אתה עושה??? מוריד את הנעל ונותן לו בראש. טוב, ב"ה שיש שתי רגלים - למקרה הצורך שבראשון הוא לא יקלע, בקיצור **אתה מנסה להתמודד** - עם כלב אתה יכול להתמודד!¹¹

אבל מה קורה, אם שמעת בחדשות של חמש שאריה ברח מהספארי, הוא לא אכל כבר שלושה שבועות. אתה יוצא לבד לרחוב ופתאום מולך מגיע האריה! מה אתה עושה??? תוריד את הנעל?! מה פתאום, כדאי שתישאיר איתם שלפחות יוכלו לזהות אותך ☺. אם תספיק, תגיד: "שמע ישראל"... תגיע עד **אחד** ויצאה נשמתך בטהרה ☺ - זה אם אמרת במהירות. אבל אם אתה אומר קריאת שמע בכוונה, לפחות תשאיר את הפלאפון, שידעו איפה היית בפעם האחרונה... ☺

אומרת אסתר המלכה - "אם קראתי לו 'כלב' אני מבקשת סליחה, מעכשיו אקרא לו אריה". למה???!

אומר הגאון ר' יוסף רוזנבסקי זצ"ל - כי כשבא מולך כלב, אתה בטוח שאתה יכול להתמודד איתו. אבל כשמגיע אריה, אתה כבר יודע שאין לך שום סיכוי מולו!

אומר המדרש {אסתר רבה פרשה ו, אות ז. איכה רבה פרשה ה, אות ג} - **רבי ברכיה בשם רבי לוי: אמר להם הקדוש ברוך הוא לישראל, אתם בכיתם ואמרתם (איכה ה, ג): יתומים היינו ואין אב, חייכם אף הגואל שאני עתיד להעמיד לכם במדי לא יהיה לו אב ואם, הֲדָא הוּא דְכְתִיב: (אסתר ב, ז) וְיִהְיֶה אִמִּן אֶת הַדָּסָה הִיא אֶסְתֵּר בֵּת דְּדָוִד כִּי אֵין לָהּ אָב וְאִם וְהִנֵּנָהּ יִפְתַּ תְּאָר וְטוֹבַת מְרָאָה וְגו'.**

כותב הרוקח - יפת תאר וטובת מראה = יתום.

בואו ננסה לפצח, מהו סוד היתום אצל אסתר המלכה:

בשעה שאסתר הולכת אל אֲחֻשְׁרוֹשׁ, מתוך ידיעה שיתכן שהיא לא חוזרת. אמרה אסתר למרדכי - תדע לך, אצל אֲחֻשְׁרוֹשׁ אין חכמות, אישה אחת הוא כבר חיסל! אם אני נכנסת אֲשֶׁר לֹא כֹדֶת וְכֹאֲשֶׁר אֲבֹדֶתִי אֲבֹדֶתִי.

אמר לה מרדכי: {ד, יד} **וְיָמִי יוֹדָע אִם לָעֵת כָּזָאת הִגַּעַת לְמַלְכוּת.**

מבקשת אסתר: {ד, טז} **לֶךְ כְּנוֹס אֶת כָּל הַיְּהוּדִים הַנִּמְצָאִים בְּשׁוֹשָׁן וְצוּמוּ עָלַי וְעַל תַּאֲכָלוֹ וְעַל תִּשְׁתּוּ שְׁלֹשֶׁת יָמִים לִילָה יוֹם גַּם אֲנִי וְנִעְרָתִי אֲצוּם כֵּן.**

רבתי, לא מדובר כאן בבחור בן 20 שנמצא בשיא כוחו - אשה בת 70, הולכת לצום שלושה ימים לפני שהיא נכנסת אל אֲחֻשְׁרוֹשׁ. אתם צמתם פעם שלושה ימים?! המקסימום - תשעה באב עם יום כיפור - 27 שעות...

בצום תשעה באב, חלק מהאנשים כבר רואים כוכבים בשעה 16⁰⁰ ☺

שלושה ימים ושלושה לילות לא לאכול ולא לשתות!!!

אומר החתם סופר - אֲנִי וְנִעְרָתִי אֲצוּם כֵּן - דייקא רק שבעים שעות גמטריא כ"ן¹⁰.

בדרך אל אֲחֻשְׁרוֹשׁ, אומרים חז"ל, היא עברה דרך בית הצלמים.

אומרת הגמרא {מסכת מגילה טו, ב} - **א"ר לוי: כיון שהגיעה אסתר לבית הצלמים, המקום בארמון המלך שבו היו פסלי ע"ז, נסתלקה הימנה שכינה. אמרה אסתר {תהילים כב-ב} אלי אלי למה עזבתני? שמא אתה דן ומעניש על שוגג כמזיד, ועל אונס כרצון** - שאולי אתה דן אותי, כיון שהתחתנתי עם אֲחֻשְׁרוֹשׁ? שאעפ"י שאני באה אליו מעצמי, הרי אנוסה אני בדבר, שאני באה אל אחשורוש כדי להציל את כלל ישראל, ומפני מה אתה מעניש אותי ומסלק שכינתך ממני? ושוב אמרה אסתר: **או**

¹⁰ אסתר המלכה מקבלת הנחה של שעתיים, כדי שלא תתעלף לפני אֲחֻשְׁרוֹשׁ. שותה כוס תה, אוכלת עוגה - "קדימה, הולכים לאֲחֻשְׁרוֹשׁ!"

¹¹ מקסימום ייתן לך ביס ברגל - ב"ה יש הרבה עור ספייר ☺

משיחותיו של הרה"ג הרב ברוך רוזנבלום שליט"א

אמר הקב"ה - אתם אמרתם {איכה ה, ג} יְתוּמִים הֵיִינוּ וְאֵין אָב? ! אני אראה לכם מה זה יתום !

אסתר המלכה ידעה מהי תפילת היתום. היא ידעה כיצד צריך להתפלל, לדעת שרק הקב"ה יכול לעזור !

רבתי, בהפטרה שנקרא בשבת, נאמר {ד} אֲשׁוּר לֹא יוֹשִׁיעֵנו עַל סוֹס לֹא נִרְכָּב וְלֹא נֹאמַר עוֹד אֱלֹקֵינוּ לְמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ אֲשֶׁר בָּךְ יִרְחַם יְתוּם.

אנחנו חיים במדינה, שבכל רגע ורגע מתרחשים ניסי ניסים - יום יום, שעה שעה. מוקפים במיליארדי 'אריות' שנמצאים סביבנו.

לא רחוק מאיתנו, יש לנו את האירני שמכין לנו גרעינים בשפע - 'פיצוחי עפולה' ☺

"אֲשׁוּר לֹא יוֹשִׁיעֵנו" - אנחנו בטוחים בעצמנו ! אין לנו מה לדאוג - אנחנו מוגנים ! אם לא טראמפ, יש לנו את הצרפתי סרקוזי. ואם לא, יש את הקטנצ'יק מאיטליה. ואם לא, יש... אנחנו מוגנים !

ואם לא אשור - "עַל סוֹס לֹא נִרְכָּב" - מה אתה חושב שאנחנו מייצרים בדימונה - פופקורן ?! כל שבוע מייצרים 10-20 סוגים של גרעינים. גם שחורים גם לבנים ! ☺ אל תדאג, אנחנו מסודרים !!!

וחוץ מזה - "וְלֹא נֹאמַר עוֹד אֱלֹקֵינוּ לְמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ" - אתה יודע איזה צבא יש לנו ?! מומחים מספר אחת !

אומר הקב"ה - אם אתם מומחים, תסתדרו לבד !

אותו דבר בן אדם, בחיים הפרטיים שלו - "אני סומך על עצמי".

הוא בטוח בעצמו, יש לו תוכנית חיסכון כזאת ותוכנית חיסכון כזאת. יש לו חנויות, הוא עובד, הכל בסדר !

אומר לו הקב"ה - אם אתה יודע להסתדר לבד, אל תפנה אלי. מתי תפנה אלי ?! אם אתה יודע ש'אשור' לא יושיע אותך ואתה יודע שאין לך לבטוח במעשה ידיך. אם אתה בא ככה, תקבל את העזרה שלי !

אלו רחמי היתום, שמבטיח הקב"ה: "אם תפנה אלי כך, אני יושיע אותך" - זוהי תפילתה של לאה אמנו !

לאה הלכה כנגד כל הסיכויים. יש חוזה חתום בין אבא שלה לבין רבקה 'הגדול לגדולה' - היא אמורה להתחתן עם עשו.

להתחתן עם עשו ?! מה עשתה ? עמדה בפרשת דרכים והתפללה ! היא לא נתנה 180 נ"ש לצדיקים שיתפללו עליה - היא עמדה לבד והתפללה - ביקשה מהקב"ה שיושיע אותה !

אומרים לנו חז"ל - זוהי תפילה !

אומר יעקב לרחל - "מה את סומכת על התפילה שלי ?! תתפללי לבד - הקב"ה רוצה שתתפללי אליו !"

אמרה חנה - "אם אלקנה אומר לי אֲנִי טוֹב לָךְ מַעֲשֶׂה בָּנִים - תודה רבה. מעכשיו אני מתפללת !"

זוהי תפילה של "יְפֹת תֹאֵר וְיְפֹת מַרְאֶה" - בכזאת תפילה חפץ הקב"ה !

אם אלה הדברים, נוכל להעמיק כעת בנושא התפילה:

כהן גדול נכנס לקדש הקדשים ביום הכיפורים. האיש הקדוש ביותר, במקום הקדוש ביותר וביום הקדוש ביותר - שלושת הקדושות הגדולות ביותר שישנם לעם ישראל.

אומר הריב"א, שכל בקשה שמבקש הכהן הגדול בקדש הקדשים, מתקבלת. בין התפילות שהכהן הגדול מתפלל, אומרת הגמרא {מסכת יומא נג, ב} - וְלֹא תִכְנַס לַפְנֵיךְ תַּפִּילַת עוֹבְרֵי דַרְכִּים.

נשאלת השאלה - למה שלא תתקבל תפילתם של עוברי דרכים?

300,000 חקלאים צועקים - "ריבונו של עולם, תוריד לנו גשם!!!"

300,000 חקלאים עושים עצרת תפילה, כל אחד עומד בשדה שלו ותוקע בשופר. הקב"ה שומע לתפילתם...

השמים מתמלאים בעבים, ברוך ה', נראה שהולך לרדת כמות יפה של גשם ! כל החקלאים עומדים בחלונות ומחכים מתי יפתחו השמים. באותו זמן, יהודי אחד יורד מהאוטובוס בכביש לכיש, יש לו 4 ק"מ ללכת ברגל עד הבית. כשהוא יצא מהבית שלו בבוקר, השמים היו כחולים - פתאום הכל עננים ! אין לו מטריה, אין לו מעיל, הוא עם חולצה קצרה ואחרי דלקת ריאות... "ריבונו של עולם, את זה אתה הולך להוריד עלי עכשיו ?! אני מבקש ממך ריבונו של עולם, אל תוריד עכשיו גשם!"

נשאלת השאלה - למי הקב"ה ישמע - ל- 300,000 חקלאים שהתפללו ותקעו בשופרות, או להולך אחד על אף הדרך ?

הקב"ה ישמע לאותו הולך דרך.

כהן גדול צריך לבקש בקדש הקדשים, שלא תתקבל תפילתם של עוברי דרכים !!!

למה ? מה פתאום שישמעו לו בכלל ???

כי 300,000 חקלאים מבקשים גשם, אבל אחד מבקש באמת - אחד מבקש תפילת יתום, כי הוא יודע שאף אחד לא יכול להושיע אותו.

משיחותיו של הרה"ג הרב ברוך רוזנבלום שליט"א

**ביתו ויספר ללבן את כל הדברים האלה: {יד} ויאמר לו לבן
אך עצמי ובשרי אתה וישב עמו חדש ימים {טו} ויאמר לבן
ליעקב הכי אחי אתה ועבדתני חנם הגידה לי מה משכרך
{טז} וללבן שתי בנות שם הגדלה לאה ושם הקטנה רחל:
{יז} ועיני לאה רכות ורחל היתה יפת תאר ויפת מראה: {יח}
ויאהב יעקב את רחל ויאמר אעבדך שבע שנים ברחל בתך
הקטנה - יעקב אבינו מוכן לעבוד שבע שנים בשביל לשאת
את רחל לאישה !**

שמעתם פעם דבר כזה, שמישהו עובד בשביל להתחתן !?
בדרך כלל ההורים עובדים שבעים שנה כדי לחתן ילד ☺
אף אבא לא עבר את זה, לא אברהם אבינו ולא יצחק אבינו.
היחיד שצריך לעבוד על השידוך, זה יעקב אבינו.
יעקב אבינו עובד שבע שנים. מגיע יום החתונה, מכניסים לו
את לאה במקום רחל ! עובד עוד שבע שנים כדי להתחתן גם
עם רחל - בסה"כ עובד שם 14 שנה. בינתיים נולדים לו 11
ילדים. איך הוא צריך להגן על הילדים שלו ?

**אומר המדרש {איכה רבה, פתיחה, אות כד} - פתח יעקב ואמר
רבנו של עולם, לא עשרים שנה עמדת בבית לבן,
וכשיצאתי מביתו פגע בי עשו הרשע ובקש להרג את בני
ומסרתי עצמי למיתה עליהם, ועכשו נמסרו ביד אויביהם
כצאן לטבח, לאחר שגדלתים כאפרוחים של תרנגולים
וסבלתי עליהם צער גדול בנים, כי רב ימי הייתי בצער
גדול בעבורם, ועתה לא תזכר לי זאת לרחם על בני !**
אומרים חז"ל, כל הצרות שאנחנו מדמיינים, עבר יעקב אבינו
!

**כותב הזוהר הקדוש {שמות קצ"ח, ע"א} - אשרי שא-ל יעקב
בעזרו שברו על ה' אלקיו. וכי א-ל יעקב, ולא א-ל אברהם,
ולא א-ל יצחק, אלא א-ל יעקב. בגין דיעקב לא אתרחיץ
באבוהי, ולא באמיה, כד ערק קמי אחוי, ואזל יחידאי, בלא
ממונא, כמה דאת אמר (בראשית לב) כי במקלי עברתי
את הירדן הזה, ואיהו אתרחיץ ביה בקודשא בריך הוא,
דכתיב, (שם כח) אם יהיה אלקים עמדי ושמרני וגו'. וכלא
שאל מקמיה דקודשא בריך הוא, ויהב ליה.¹²**
מי שבטח בקב"ה, הוא זה שמקבל את הסיעתא דשמיא של
"**אשרי שא-ל יעקב בעזרו!**"

¹² פירוש: אשרי שא-ל יעקב בעזרו שברו על ה' אלקיו. וכי א-ל יעקב, ולא א-ל אברהם, ולא א-ל יצחק? אלא א-ל יעקב, משום שיעקב לא בטח באביו ולא באמו כשברח מלפני אחיו והלך יחיד בלי ממון, כמו שנאמר (בראשית לב) כי במקלי עברתי את הירדן הזה, והוא בטח בקדוש-ברוך-הוא, שכתוב (שם כח) אם יהיה אלקים עמדי ושמרני וגו'. והכל שאל מלפני הקדוש ברוך הוא ונתן לו.

החקלאי מבקש - "ריבונו של עולם, תוריד גשם או שתוריד את המכסות של המים במקורות. אני לא צריך גשם, אני צריך מים. לא מעניין אותי איך זה יבוא! ריבונו של עולם תושיע אותי !"

אם אלה הם פני הדברים, נוכל כעת לעבור ליעקב אבינו ולתפילת ערבית:

יעקב אבינו, הוא זה שמהווה סמל לכל הצרות שיהודי יכול לעבור בחיים שלו !

לפני שנולד יעקב אבינו, כבר ברחם אמו הוא ישב עם אח לא סימפטי לחלוטין.

אצל יעקב אבינו נאמר "רץ ומפרנס לצאת". אצל עשו לא נאמר 'רץ'. יעקב אבינו רצה לברוח כמה שיותר מהר, רק לא להיות ליד עשו !

הם נפרדים בגיל 13. יעקב נכנס ללמוד בישיבת שם ועבר, ובגיל 63 הוא מקבל את הברכות. עשו מתכנן להורגו וההורים שולחים אותו לביתו של לבן הארמי. בדרך הוא נכנס לישיבת שם ועבר לעוד 14 שנים של לימודים, כדי להיות מוגן מלבן. בגיל 77 הוא יוצא מהישיבה. יש לו תיק עם מתנות לכלה המיועדת, מתנות לאחים שלה, לחמיו לעתיד...

מי מחכה לו בצומת ??? אליפז !

"14 שנה אני מחכה לך פה. איפה היית ???"

"בישיבת שם ועבר"

"טוב תקשיב, יש לי הוראה מאבא שלי, לחסל אותך - תתחיל להגיד וידוי"

"מה ??? למה ???"

"כיבוד אב. מה אני יכול לעשות?! מצוה חשובה מאוד. אבל תשמע, היות וגדלתי אצל יצחק ואני מרחם עליך. אני יודע שעניי חשוב כמת, אם תהפוך לעני זה יחשב כאילו אתה מת. תן לי את הבגדים שלך, את הממון, ככה אוכל לומר לאבא שהרגתי אותך".

מגיע יעקב אבינו לחרן, רואה את רחל אמנו ומתחיל לבכות. למה ?

אומר רש"י - ויברך. לפי שבא בידים ריקניות. אמר, אליעזר עבד אבי אבא היו בידיו נזמים וצמידים ומגדנות, ואני אין ביד כלום. לפי שרדף אליפז בן עשו במצות אביו אחריו להרגו והשיגו, ולפי שגדל אליפז בחיקו של יצחק משך ידו. אמר לו מה אעשה לצווי של אבא, אמר לו יעקב טול מה שבידי והעני חשוב כמת.

מגיע יעקב לביתו של לבן... {יג} ויהי כשמע לבן את שמע יעקב בן אחתו וירץ לקראתו ויחבק לו וינשק לו ויביאהו אל

משיחותיו של הרה"ג הרב ברוך רוזנבלום שליט"א

רבתי, בפרשה הזאת מונחת המתנה לכל יהודי, באשר הוא יהודי. לכל יהודי במהלך שנות חייו 'מכבים את השמש' - לאחד מכבים את השמש בפרנסה, לאחד מכבים את השמש בשידוכים, לאחד מכבים את השמש בילדים ולשני יש ילדים אבל נהיה לו חושך בחינוך שלהם - פתאום חושך! לא הולך כלום!!!

כל אחד שואל - ריבונו של עולם, למה 'כיבית לי את השמש'???

אומר המדרש (בראשית רבה, פרשה סח, אות י) - ויפגע במקום (בראשית כח, יא), בקש לעבר נעשה העולם כלו כמין כותל לפניו. (בראשית כח, יא): כי בא השמש, רבנו אמרי כי בא השמש, מלמד שהשקיע הקדוש ברוך הוא גלגל חמה שלא בעונתה בשביל לדבר עם יעקב אבינו בצנעה, משל לאוהבו של מלך שבא אצלו לפרקים, אמר המלך כיבו את הנרות כיבו את הפנסין שאני מבקש לדבר עם אוהבי בצנעה. כך השקיע הקדוש ברוך הוא גלגל חמה שלא בעונתה בשביל לדבר עם יעקב אבינו בצנעה.

מה עושה בן אדם שיש לו צרות?! הולך לרבנים - "כבוד הרב, בבקשה..."

"בע"ה אתפלל עליך..."

זה מה שאמר יעקב לרחל: "הקב"ה לא רוצה את התפילה שלי. הוא רוצה את התפילה שלך!"

הקב"ה רוצה לדבר איתך, בשביל זה הוא כיבה לך את השמש!

יעקב אבינו הוא סמל הגלויות. הוא מסמל את כל הצרות שיכול יהודי לעבור כל חייו - כל דבר שאפשרי אצל יהודי, עבר יעקב אבינו!

תראו מה עשתה לאה, איך היא הפכה את הקערה על פיה! מחוזה נישואין מסודר של לבן עם רבקה, היא הפכה להיות האמא של כתר כהונה, כתר מלכות וכתר תורה! לאה מראה לנו את כח התפילה מעומק הלב ובכיות עד שמרוב תפילות נשרו ריסי עיניה - זו תפילת היתום!

לימד אותנו יעקב אבינו - קרה לך דבר כזה - פתאום שקעה לך השמש? תתפלל תפילת ערבית!

ערבית זו תפילה של חושך!

"להגיד בבקר חסדך" זה אברהם אבינו, שתיקן תפילת שחרית. יצחק אבינו תיקן את תפילת המנחה - תפילה באור. יעקב אבינו תיקן את תפילת ערבית - תפילה שכל בן אדם, בשעה שהוא נמצא ב'חושך', יתפלל את 'תפילת היתום' - שיפנה אך ורק לקב"ה ויבין שרק הוא בעל הכוחות כולם, ורק הוא יכול להושיע אותו!

פרשת ויצא - קדושת 'המקום' - שנת תשע"ו

לזיוות, ויש

הדורשים אותם על ענייני מעמד הר סיני.

אומרים חז"ל {פרקי דרבי אליעזר, פרק ל"ה} - **הראו סולם עומד מן הארץ ועד השמים, שנאמר (בראשית כח, יב) ויחלם וינה סולם ממצב ארצה. ומלאכי השרת עולים ויורדים בו, ורואין פניו של יעקב, ואומרים זה הפנים כפני החיה שבכסא הכבוד. אלו עולים ואלו יורדים, שנאמר (שם) וינה מלאכי אלהים עלים ויורדים בו. והראהו הקב"ה ארבע מלכויות מושלין ואובדין, והראהו שר מלכות בבל**

פרשת השבוע שנקרא בע"ה בשבת זו, פרשת ויצא. עוסקת הפרשה ביציאתו של יעקב אבינו מארץ ישראל, בדרכו לחרן. הפרשה נקראת גם בשם 'פרשת הגלויות', על שם יציאתו של יעקב אבינו לגלות.

אומרת התורה: {כח, י} **ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה: (יא) ויפגע במקום וילן שם כי בא השמש ויקח מאבני המקום וישם מראשיתו וישכב במקום ההוא: (יב) ויחלם וינה סולם ממצב ארצה וראשו מגיע השמימה וינה מלאכי אלהים עלים ויורדים בו.**

משיחותיו של הרה"ג הרב ברוך רוזנבלום שליט"א

אם אלו הם פני הדברים, הייתי רוצה לעמוד על קטע מתוך הספר **שיבולי הלקט**¹⁵:

מבאר שיבולי הלקט את ברכת 'מגן אברהם' {סימן י"ח-די' תפילת י"ח} – כשניצל אברהם פתחו מלאכי השרת ואמרו: "בא"י מגן אברהם". כשנעקד יצחק אבינו על גבי המזבח ונעשה דשן והיה אפרו מושלך על הר המוריה מיד הביא עליו הקב"ה טל והחיה אותו, לפיכך אמר דוד {תהלים קל"ג, ג} כטל חרמון שיורד על הררי ציון, כטל שהחיה בו יצחק אבינו, מיד פתחו מלאכי השרת ואמרו: "בא"י מחיה המתים".

כשבא יעקב אבינו ונפגע בשערי שמים והקדיש שמו של הקב"ה, מיד פתחו מלאכי השרת ואמרו: בא"י האל הקדוש.

יוצא עפ"י דברי **שיבולי הלקט**, שהברכה שאנו מברכים ג' פעמים ביום, יסודה בפרשת השבוע.

הייתי רוצה לעמוד על משמעות הענין – מה פשר הברכה הזאת?

בשלמא אברהם אבינו שניצל מכבשן האש – ברכת 'מגן אברהם' – מובן. בשלמא יצחק אבינו – תחיית המתים – מובן. מה הקשר בין יעקב אבינו לברכת 'האל הקדוש'?

אומרים חז"ל {פרקי דרבי אליעזר, פרק ל"ה} – ונפל יעקב על פניו ארצה לפני אבן השתיה, והיה מתפלל לפני הקב"ה ואמר: ריבון על העולמים אם תשיבני למקום הזה בשלום, אזבחה לפניך זבחי תודות ועולות, שנאמר {בראשית כח, כ} ויֵרֶד יַעֲקֹב נֶדֶר לְאֹמֶר. וְשֵׁם הַנִּיחַ אֶת הַבָּאֵר, וּמִשָּׁם נִשָּׂא רִגְלָיו וְכַהֲרֹף עֵין בָּא לַחֲרוֹן, שֶׁנֶּאֱמַר {שם כט, א} וַיֵּשֶׁא יַעֲקֹב רִגְלָיו וַיֵּלֶךְ אַרְצָה בְּנֵי קָדֶם. וְאֹמֶר {שם כח, י} וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבְּאֵר שֶׁבַע וַיֵּלֶךְ חֲרָנָה. וְהָאֵל הַקּוֹשׁ נִקְדָּשׁ בְּצַדִּיקָה {ישעיה ה, טז}, וְעֵנֹו הַעֲלִיּוֹנִים וְאֹמְרוֹ: בְּרוּךְ אַתָּה ה' הָאֵל הַקְּדוֹשׁ

יעקב אבינו מגיע לחרון, אומרת התורה {כט, ב} וַיֵּרָא וְהִנֵּה בָּאֵר בְּשֶׂדֶה וְהִנֵּה שֵׁם שְׁלֹשָׁה עֲדָרֵי צֶאֱן רֹבְצִים עָלֶיהָ כִּי מִן הַבָּאֵר הַהוּא יִשְׁקוּ הָעֲדָרִים וְהָאֶבֶן גְּדֻלָּה עַל פִּי הַבָּאֵר.

לכאורה, הפסוק נראה פשוט מאוד להסבר. אבל במדרש רבה, ישנן שש דרשות על הפסוק הזה. הייתי רוצה להשתמש בדרשה אחת, הקשורה לענייני בית המקדש:

עולה שבעים עוקים (שליבים) **ויורד, והראהו שר מלכות מדי עולה חמשים ושנים עוקים ויורד, והראהו שר מלכות פרס עולה מאה ושמונים עוקים ויורד, והראהו שר מלכות אדום עולה ואינו יורד, ואומר {ישעיה יד, יד} אֶעֱלֶה עַל בְּמַתִּי עֵב אֲדַמָּה לְעֵלְיוֹן, אִמֵּר לוֹ יַעֲקֹב: {שם, טו} אַךְ אֶל שְׂאוֹל תִּוְרָד אֶל יִרְכָתִי בּוֹר נִבְהַל יַעֲקֹב וְאִמֵּר: אֲפֹשֶׁר שֶׁאֵין לָזֶה יִרְיָה? אִמֵּר לוֹ הַקֵּב"ה {עובדיה א, ד} אִם תִּגְבִּיָּה כְּנֶשֶׁר וְאִם בֵּין כּוֹכָבִים שִׁים קֶנָךְ מִשָּׁם אֲוִירְךָ נָאִם ה' ¹³ אֲפִילוֹ הוּא עוֹלָה אֲצִלִּי, מִשָּׁם אִנִּי מוֹרִידוֹ.**

דרשות רבות נאמרו על חלום הסולם. בין הדרשות מובא, שהראה הקב"ה ליעקב את שני בתי המקדש בתפארתם ובחורבנם, ולאחר מכן הראה לו את בית המקדש השלישי בתפארתו:

אומרים חז"ל {בראשית רבה, פרשה סט, אות ז} – מְלִמֵּד שֶׁהָרָאָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְיַעֲקֹב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בְּנוֹי וְחֲרֹב וּבְנוֹי, וַיֵּיָרָא וַיֹּאמֶר מֶה נֹוֹרָא הַמָּקוֹם הַזֶּה, זֶה בְּנוֹי, הִיךְ מֶה דָּאֵת אִמֵּר {תהלים סח, לו} נֹוֹרָא אֱלֹהִים מִמִּקְדָּשֶׁיךָ, וַאֲיֵין זֶה, הִרִי חֲרֹב, כְּמָה דָּאֵת אִמֵּר {איכה ה, יז} עַל זֶה הִיָּה דְּוָה לְבָנוֹ עַל אֱלֹהִים חֲשָׁכֹו עֵינֵינוּ. כִּי אִם בֵּית אֱלֹהִים, בְּנוֹי וּמִשְׁכָּלָל לְעֵתִיד לְבֹא, כְּמָה דָּאֵת אִמֵּר {תהלים קמז, יג} כִּי חֲזַק בְּרִיחִי שְׁעָרֶיךָ.

בהמשך, מביאים חז"ל המשך לחלום הסולם – כיצד תראה עבודת הכוהנים בשעה שבית המקדש יהיה בבנינו:

אומר המדרש {בראשית רבה, פרשה סח, אות יב} – וְהִנֵּה סֵלֶם, זֶה הַכֶּבֶשׂ ¹⁴. מִצֵּב אַרְצָה, זֶה מִזְבֵּחַ {שמות כ, כד}: מִזְבֵּחַ אֲדָמָה תַעֲשֶׂה לִּי, וְרָאשׁוֹ מִגִּיעַ הַשָּׁמַיְמָה, אֵלֹו הַקְּרִבָּנוֹת שְׂרִיחֵן עוֹלָה לְשָׁמַיִם. וְהִנֵּה מִלֵּאכִי אֱלֹהִים, אֵלֹו כְּהֹנִים גְּדוֹלִים. עֹלִים וְיֹרְדִים בּוֹ, שֶׁהֵם עוֹלִים וְיֹרְדִים בְּכֶבֶשׂ. {בראשית כח, יג}: וְהִנֵּה ה' נֹצֵב עָלָיו, {עמוס ט, א}: רִאֲיִתִּי אֵת ה' נֹצֵב עַל הַמִּזְבֵּחַ...

פירוש הדבר, שהראה לו הקב"ה את בתי המדרש בבניינם ובחורבנם. בנוסף, הראה לו את ארבעת הגליות – גלות בבל עם נבוכדנצר שהחריב את בית המקדש הראשון. לאחר מכן הראה לו את טיטוס, שהחריב את בית המקדש השני, ולאחר מכן הראה לו את בית המקדש השלישי, שכולנו מצפים לו שיבנה ב"ב.

¹³ בניגוד לשאר הגליות שלהם זמן קצוב, למלכות אדום אין זמן קצוב.

¹⁴ שהרי בבית המקדש לא היו מדרגות, שנאמר {שמות כ, כג} וְלֹא תַעֲלֶה בַמַּעֲלֹת עַל מִזְבְּחִי. ולכן כדי להגיע לגובה המזבח, היה צורך בכבש.

¹⁵ אחד מספרי הפוסקים החשובים, שהבית יוסף מרבה לצטט אותו.

משיחותיו של הרה"ג הרב ברוך רוזנבלום שליט"א

לכאורה, נשאלת שאלה על תירוצו השני של רש"י – מדוע היה צריך יעקב אבינו לבכות על שלא הביא מתנות – בדרכו? זה שלא מביאים לו מתנות צריך לבכות?!

היה לי דוד מאמריקה, שכשהיה מגיע לארץ היה שואל את אבי ע"ה, איזו מתנה להביא לנו. הייתי אז בגיל 8 לערך, ואמרתי שאני רוצה 'פֶּרֶקֶר' – שהיה אז משאת חיוו של כל ילד לפני 50 שנה.

כשהגיע הדוד, רקדתי מסביבו ממש כמו בשמחת בית השואבה. אבל לצערי לא הצלחתי 'לשאוב' ממנו כלום ☹️ – הוא לא הביא שום דבר, רק לפני שעזב נתן לי דולר ואמר: "אם תגיע לאמריקה, תוכל לקנות בזה פרקר" 😊

אם כן, נשאלת השאלה – מהי הסיבה לאותו הבכי שבכה יעקב?

נעבור כעת לתירוצו הראשון של רש"י, שנוגע אלינו:

אומר רש"י – יובך. לפי שצפה ברוח הקודש שאינה נכנסת עמו לקבורה.

נשאלת השאלה – מה זה משנה, אם היא תהיה קבורה לידו או לא?!

אם בן אדם נמצא בגיל 98, יכל להיות נפקא מינה לגבי משא ומתן – כן לידו או לא. אבל מדובר כאן בזוג צעיר שהולך להתחתן – עדיין לא התחתנו, עדיין לא קבעו אולם וגם לא תזמורת – אין שום דבר עדיין, מה מעניין אותם עניין הקבורה?!

כותב האזנים לתורה – וישא את קלו יובך. למה בכה שראה שאינה נכנסת עמו לקבורה. ב"ר פ"ע, וכן הוא ברש"י. למה צפה בזה הרגע ברוח הקודש, שאינה נכנסת עמו לקבורה? וי"ל שכבר ביארנו בהרבה מקומות שהזיווג מזכיר לאדם את יום המיתתו, והוא צריך להעמיד תולדות תחתיו, כי לולא המות, לא היה צורך בזיווג. ובזה ביארתי את אשר אמרו רבנן לרב המנונא זוטא בהלולא דמר בריה דרבינא, לישרי לן מר, אמר להו ווי לן דמיתנן ווי לן דמיתנן {ברכות ל"ט}. וקשה,

¹⁹ **אומרת הגמרא** {מסכת ברכות ל, ב – לא, א} – **אביי הוה יתיב קמיה**

ישב לפני **דרבה**. **חזייה דהוה קא בדח טובא** ראה את רבה שהוא מחויך מאוד. **אמר** איך אתה מחויך כ"כ, הרי כתוב: **וגילו ברעדה כתיב**. **א"ל אביי:** **אנא תפילין מנחנא** יש לי תפילין על הראש, ולמרות שאני מחויך, יש לי שליטה על שבעת השערים שלי! **ר' ירמיה הוה יתיב קמיה דר' זירא, חזייה** – ראה ר' זירא את ר' ירמיה **דהוה קא בדח טובא** ראה את רבה שהוא מחויך מאוד, **אמר ליה** ר' זירא: **{משלי**

יד-כג} **בכל עצב יהיה מותר כתיב**, כלומר שיש יתרון ושכר לאדם כשמראה עצמו עצב, הרי שאין לאדם להראות עצמו שמח ביותר, משום שנראה מחמת זה כפורק עול. **א"ל** ר' ירמיה: **אנא תפילין מנחנא** ולכן איני חושש לשמוח יותר מידי, כיון שהתפילין הן העדות לכך שעול מלכות

אומר המדרש {בראשית רבה, פרשה ע, אות ז} – **והנה באר בשדה, זו ציון¹⁶, והנה שלשה עדרי צאן¹⁷, אלו שלשה רגלים** שבהם עולים עם ישראל לרגל. **כי מן הבאר ההוא ישקו, שמשם היו שואבים רוח הקדש¹⁸. והאבן גדלה, זו שמחת בית השואבה.**

אם אלה הדברים, בואו ניגש למקור נוסף שבו מראים ליעקב אבינו את בית המקדש בחורבנו:

אומרת התורה: {כט, י} ויהי כאשר ראה יעקב את רחל בת לבן אחי אמו ואת צאן לבן אחי אמו ויגש יעקב ויגל את האבן מעל פי הבאר וישק את צאן לבן אחי אמו: {יא} וישק יעקב לרחל וישא את קלו ויבך.

נשאלת השאלה – מדוע בכה יעקב?

אומר רש"י שני תירוצים – נתחיל דוקא עם תירוצו השני:

כותב רש"י – יובך. לפי שבא בידים ריקניות, אמר אליעזר עבד אבי אבא היו בידיו זמרים וצמידים ומגדנות, ואני אין בידים כלום. לפי שרדף אליפז בן עשו במצות אביו אחריו להרגו והשיגו, ולפי שגדל אליפז בחיקו של יצחק משך ידו. אמר לו מה אעשה לצווי של אבא, אמר לו יעקב טול מה שבידי, והעני חשוב כמת.

¹⁶ 'באר' הכוונה לבית המקדש – למה? ידוע שיצחק אבינו חפר שלשה בארות: לאחת קרא **עשק**, לשניה קרא **שטנה**, לשלישית קרא **רחבות**. כותב הרמב"ן – **ויקרא שם הבאר עשק**. יספר הכתוב ויארץ בענין הבארות ואין בפשוטי הספור תועלת ולא כבוד גדול ליצחק והוא ואביו עשו אותם בשווה אבל יש בדבר ענין נסתר בתוכו כי בא להודיע דבר עתיד כי "באר מים חיים" ירמוז לבית אלהים אשר יעשו בניו של יצחק ולכן הזכיר באר מים חיים כמו שאמר {ירמיהו יז יג} מקור מים חיים את ה' וקרא הראשון עשק ירמוז לבית הראשון אשר התעשקו עמנו ועשו אותנו כמה מחלוקות וכמה מלחמות עד שהחריבוהו, והשני קרא שמה שטנה שם קשה מן הראשון והוא הבית השני שקרא אותו כשמו שכתוב בו {עזרא ד ו} ובמלכות אחשורוש בתחילת מלכותו כתבו שטנה על יושבי יהודה וירושלם וכל ימיו היו לנו לשטנה עד שהחריבוהו וגלו ממנו גלות רעה. והשלישי קרא רחבות הוא הבית העתיד שיבנה במהרה בימינו והוא יעשה בלא ריב ומצה והאל ירחיב את גבולנו כמו שנאמר {דברים יט ח} ואם ירחיב ה' אלהיך את גבולך כאשר דבר וגו' שהוא לעתיד וכתוב בבית השלישי {יחזקאל מא, ז} ורחבה ונסבה למעלה למעלה ופרינו בארץ שכל העמים יעבדוהו שכם אחד.

¹⁷ מה הקשר לעדרי צאן? משום שאומרים רבותינו שעם ישראל בעלייתו לרגל, היה נראה כעדרי צאן, ועוד אומר הנביא {יחזקאל לו, יז} **אֲרָבָה אֲתֶם כְּצֹאן אָדָם: {לח} כְּצֹאן קִדְשִׁים כְּצֹאן יְרוּשָׁלַם בְּמוֹעֲדָה.**

¹⁸ בעיקר בחג הסוכות, שנאמר בחג הסוכות {דברים טז, יד} **וְשִׂמְחַת בַּחֲגֹךָ וידוע שאין הנבואה שורה אלא מתוך שמחה.**

משיחותיו של הרה"ג הרב ברוך רוזנבלום שליט"א

אם כן, נודר דוד המלך שלא ייתן שינה לעיניו, עד שלא ימצא מקום שעליו יוקם בית המקדש.

כותב הרד"ק – "... ומה שזכר בזה הענין יעקב, לפי שיעקב ראה בחלום מקום בית המקדש והוא הסולם שראה, ועליו אמר מה נורא המקום הזה אין זה כי אם בית אלהים וזה שער השמים על בית המקדש. אמר לא על בית אל שהיה שוכב שם, אבל לפי ששם ראה החלום כיבד המקום ושם שם מצבה ועשה שם מזבח ובית התפלה בשומו מחרן, ועליו אמר יהיה בית אלהים, כלומר בית התפלה לאלהים כיון שראיתי בזה המקום הנבחר שנבנה בו בית המקדש ..."

עפ"י דברי הרד"ק, נוכל להבין את דברי הפרקי דרבי אליעזר:

אומר הפרקי דרבי אליעזר {פרק ל"ה} – **וישב יעקב ללקוט את האבנים, ומצא אותם כולם אבן אחת, ושם אותה מצבה בתוך המקום, וירד לו שמן מן השמים ויצק עליה, שנאמר {כח, יח} ויצק שמן על ראשה. מה עשה הקב"ה, נטה רגל ימינו וטבעה באבן עד עמקי תהומות, ועשה אותה סניף לארץ כאדם שעושה סניף לכפה. לפיכך נקראת אבן השתיה, שמשם הוא טבור הארץ, ומשם נמתחה כל הארץ ועליה היכל ה' עומד, שנאמר {שם כב} והאבן הזאת אשר שמתי מצבה יהיה בית אלהים וגו'.**²⁰

אם כן יוצא, שבאותו היום שישן יעקב אבינו בהר המוריה, הוא יצק אבן פינה לבנין בית המקדש. לכן בית המקדש נקרא על שמו, שנאמר {תהלים קל"ב, ה} משכנות לאביר יעקב – מה שלא עשו אברהם ויצחק.

אם אלה הם פני הדברים, נוכל לעבור כעת לדברי בעל צרור המור – ר' אברהם סבע:

כותב בעל צרור המור – ואמר {כח, יא} ויפגע במקום, להורות לנו מעלת יעקב על האבות. כי אפילו אברהם שהיה ראש היחס לא השיג מעלת זה המקום הקדוש. ולכן אמר בו 'יורא את המקום מרחוק' שהוא כמו 'מרחוק ה' נראה לי'. וביצחק נאמר בו {כד, סג} ויצא יצחק לשוח בשדה לפנות ערב. אבל ביעקב אמר {כח, יא} ויפגע במקום כי מיד בצאתו מבאר שבע פגע במקום הקדוש הזה, והשיג מעלתו. ולכן רצה לנהוג בו כבוד וללון שם לפי שראה שם האור האלהי אשר עתיד לשכון בבית מקדשו. וזהו כי {שם יא} כי בא השמש, ר"ל בא האור האלהי כאומרו {תהלים פד, יב} כי שמש ומגן ה' אלהים, ולפי שיעקב הכיר מעלת זה המקום שהוא מקום מקדשו, חבבו ולקח מאבני המקום לחבבם ולנשקם באומרו {תהלים קב, טו} כי רצו עבדיך את אבניה ואת עפרה יחננו ... והטעם שיעקב פגע בזה המקום ולא

וכי איזה שיר הוא בחתונה, הרי אין זה מענינא דיומא? אבל לפי דברינו ניחא, שסיבת הנשואין הוא יום המות, ולכן ביום הנשואין צריך לזכור את יום המיתה. והשיר "ווי לן דמיתנן" – הוא מעין המאורע בסעודת נישואין. וכן יעקב, כאשר התקרב אל זיווגו, נזכר בתכלית הנישואין וסיבתן, ואז צפה ברוח הקודש, שלש תכנס עמו לקבורה, ובאשר על קבורת אשתו צריך האדם המעולה לדאוג ביותר ...

הייתי רוצה להיכנס לעומקם של דברים, עפ"י דברי רש"י בפרשת 'ויחי':

כאשר מצוה יעקב את יוסף להביאו לקבורה בארץ ישראל, במערת המכפלה, אומר יעקב ליוסף: {מח, ז} ואני בבאי מפדן מתה עלי רחל בארץ כנען בדרך בעוד כבורת ארץ לבא אפרתה ואקברה שם בדרך אפרתה הוא בית לחם.

אומר רש"י – ואני בבאי מפדן וגו'. ואף על פי שאני מטריח עליך להוליכני להקבר בארץ כנען, ולא כך עשיתי לאמר, שהרי סמוך לבית לחם מתה: **כבורת ארץ**. מדת ארץ, והם אלפים אמה כמדת תחום שבת, כדברי רבי משה הדרשן. ולא תאמר שעכבו עלי גשמים מלהוליכה ולקברה בחברון, עת הגריד היה, שהארץ חלולה ומנקבת ככברה: **ואקברה שם**. ולא הולכתיה אפלו לבית לחם להכניסה לארץ, וידעתי שיש בלבך עלי [תרעומת], אבל דע לך שעל פי הדבור קברתיה שם שתהא לעזרה לבניה כשיגלה אותם נבזראדן, והיו עוברים דרך שם, יצאת רחל על קברה ובוכה ומבקשת עליהם רחמים, שנאמר ('רמיה לא יד) קול ברמה נשמע רחל מבכה על בניה וגו', והקדוש ברוך הוא משיבה ('רמיה לא טו) יש שכר לפעלתך נאם ה' ושבנו בנים לגבולם.

עפ"י הדברים הללו, מסביר הרד"ק פס' בספר תהילים:

אומר דוד המלך: {תהלים קל"ב, א} שיר המעלות זכור יהוה לדוד את כל ענותו: {ב} אשר נשבע לה' נדר לאביר יעקב: {ג} אם אבא באהל ביתי אם אעלה על ערש יצועי: {ד} אם אתן שנת לעיני לעפעפי תנומה: {ה} עד אמצא מקום לה' משכנות לאביר יעקב.

שמים עלי, ואיני נראה כפורק עול. **מר בריה דרבינא עבד הלולא לבריה** עשה שמחת נישואין לבנו, **חזנהו לרבנן דהוו קבדחי טובא** ראה מר בריה דרבינא את החכמים שהיו שמחים ביותר **אייתי כסא דמוקרא** הביא כוס זכוכית יקרה **בת** [=בשווין] **ארבע מאה זוזי ותבר קמייהו** ושבר אותה לפניהם, **ואעציבו** וע"י זה נתעצבו. מעשה נוסף: **רב אשי עבד הלולא לבריה חזנהו לרבנן דהוו קא בדחי טובא, אייתי כסא דזוגיתא חזנהו** הביא כוס של זכוכית לבנה שהיא יקרה ביותר, **ותבר קמייהו, ואעציבו**. אמרו ליה **רבנן** [=החכמים] **לרב המנונא זוטי, בהלולא דמר בריה דרבינא** בשמחת נישואי מר בנו של רבינא, **לישרי לן מר** ישיר לנו אדוננו שירה, **אמר להו** רב המנונא זוטי: **ווי לן דמיתנן ווי לן דמיתנן** אוי לנו שאנו עתידים למות, אוי לנו שאנו עתידים למות.

²⁰ פירוש הדבר – השתמש הקב"ה באותה האבן שלקח יעקב אבינו, בתור אבן היסוד לבנין בית הבחירה.

משיחותיו של הרה"ג הרב ברוך רוזנבלום שליט"א

עד כאן דבריו הנפלאים של בעל **צרור המור**.

אם אלה הדברים, נוכל כעת להתקדם לעוד נקודה אחת:

בפרשת צו, עומד רבינו בחיי {מרבתינו הראשונים} על מספר הקרבנות שישנם בבית המקדש. הוא מונה אותם אחת לאחת, ומוצא שמספר הקרבנות בבית המקדש הם במספר תשע.

אומר רבינו בחיי {פרשת צו, ז.ל.} - **ודע** והבן כי חלקי

הקרבנות כלן הן תשעה, בין קרבנות שיש להם מקום מיוחד ששחיתתן בצפון, ובין אותן ששחיתתן בכל מקום בעזרה ואלו הן: עולה, מנחה, חטאת, אשם, תודה, שלמים, בכור, מעשר, פסח. וכבר ידעת, כי חשבון תשעה תכלית האחדים ותכלית כל המושג ואין השגה למעלה מתשעה. ועל כן באו הקרבנות בחשבון תשעה, להורות שאין כוונת העבודה בקרבנות כי אם לשם המיוחד²³, והוא שאמרו בתורת כהנים שלא נמצא בתורה בענין הקרבנות לא 'אל' ולא 'אלהים' ולא 'אלהיך', אלא ה' המיוחד שלא ליתן פתחון פה לבעל דין לחלוק... והקרבן היה קרב על המזבח, והמזבח היה גבהו עשר אמות, שכן כתוב בדברי הימים ב' {ד, א} **ועָשָׂר אַמּוֹת קוֹמָתוֹ**. ומה שכתוב בתורה {שמות כז, א} **וְשֵׁשׁ אַמּוֹת קוֹמָתוֹ**, מקום המערכה בלבד, והמזבח הזה מקומו מכון ומיוחד בבית המקדש, ואסור לשנותו ממקומו לעולם, הוא שכותב {שם א, כב} **וְזֶה מִזְבֵּחַ לַעֲוֹלָה לְיִשְׂרָאֵל**, והוא המקום שנברא אדם משם, כמו שאמרו רז"ל {ירושלמי נזיר ז, ב} **אדם ממקום כפרתו נברא**, והוא המקום שהקריבו בו אדם הראשון וקין והבל בניו, ושם בנה נח את המזבח לעולה, ושם בנה אברהם את המזבח ושם נעקד יצחק אבינו. נמצאת למד שהמקום הזה מיוחד לקרבנות לכל הצדיקים ולכל החסידים שבדורות, ולפי שהמקום הזה מיוחד לכל חלקי הקרבנות שהן תשעה, תמצא בשלושת האבות שהם אברהם יצחק ויעקב שנרמזה מלת 'מקום' תשע פעמים, בפרשת העקדה {בראשית כב} תמצא ארבעה פעמים 'מקום': 'ויקם וילך אל המקום', 'וירא את המקום', 'ויבאו אל המקום', 'ויקרא אברהם שם המקום', 'זה אברהם ויצחק. ותמצא ביעקב {שם כח} **ויפגע במקום**, 'ויקם מאבני המקום', 'וישכב במקום', 'אכן יש ה' במקום', 'מה נורא המקום', 'ויקרא את שם המקום ההוא בית אל'. 'ויפגע במקום' אינו מן המנין²⁴, שאינו מדבר בדבר גופני אלא שפגע בשכינה, והנה הם בין כלם תשעה. וכשחבר בית המקדש נבלע המקום הזה, הוא שהזכיר ירמיה {איכה ב} **טבעו בארץ שעריה**, וט"ת של טבעו היא זעירא, רמז

שאר האבות, לפי שידוע שאין המטמון נראה אלא לבעליו, ולכן בכל התורה תמצא בית יעקב כאומרו **אֵל בֵּית אֱלֹהֵי יַעֲקֹב**. ולא אמר בית אברהם או בית יצחק אלא בית יעקב. ולפי שיעקב הינו בעל הבית, פגע במקום הזה. ואמר להלן {כח, יז} **אֵין זֶה כִּי אִם בֵּית אֱלֹהִים וְזֶה שַׁעַר הַשָּׁמַיִם**, וזה שאמרו חכמים ז"ל: אברהם קראו הר, יצחק קראו שדה, יעקב קראו בית וכו', לפי שהוא היה בעל הבית ולכן נגלה אליו קדושתו ומעלתו, ורמז שאברהם קראו הר וכו', להורות לנו כי שלשה בתי מקדש יהיו לישראל כנגד שלשה אבות, והשנים עתידיים ליחרב והשלישי לא יהיה חרב, אלא יהיה קיים לעולם²¹. כנגד הבית הראשון שעתידי ליחרב, אמר: אברהם קראו הר, שנאמר 'בהר ה' יראה' וזהו הר חרב ושומם באומרו ז"ל במדרש תהלים: **קוֹלִי אֶל ה' אֶקְרָא** - כשבית המקדש קיים. ומנין שכשהוא חרב שעונה אותנו? שנאמר **וַיַּעֲנֵנִי מִהָר קִדְשׁוֹ סֵלָה**. וכנגד הבית השני שעתידי ליחרב, אמר: יצחק קראו שדה, שנאמר {כד, סג} **וַיֵּצֵא יִצְחָק לְשׂוּחַ בְּשָׂדֶה** שהוא לשון בור. ולכן אמר הנביא {מִיכָה ג, יב} **צִיּוֹן שָׂדֶה תִּחְרַשׁ**. וכנגד הבית השלישי שאינו חרב לעולם אמר: יעקב קראו בית, שנאמר {כח, כב} **יְהִי בֵּית אֱלֹהִים**, שפירושו יהיה מכח ההכרח בית אלהים לעולם, שזהו כנגד הבית הג' אשר עליה אמר {חגי ב, ט} **גָּדוֹל יְהִי כְבוֹד הַבַּיִת הַזֶּה הַאַחֲרוֹן מִן הָרִאשׁוֹן** וכתוב {זכריה ב, ט} **וְאֲנִי אֶהְיֶה לָּהּ נֶאֱמָר ה' חֹמַת אֲשׁ סָבִיב וְלִכְבוֹד אֶהְיֶה בְּתוֹכָהּ**, כאומרו **בֵּית אֱלֹהִים** ... ולכן תמצא שיעקב אבינו רמז אלו שלשה בתים בפסוק **וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם** שתמצא בפסוק זה שלשה פעמים מוזכר 'מקום': **וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם**, **וַיִּקַּח מֵאֲבָנֵי הַמָּקוֹם**, **וַיִּשְׁכַּב בַּמָּקוֹם הַהוּא**. כנגד הבית הראשון אמר: {שם יא} **וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם וַיֵּלֶן שָׁם כִּי בָא הַשֶּׁמֶשׁ**, שפגע במקום המקדש ולן שם, לרמוז שאף עפ"י ששהה זמן רב היתה כמו פגיעה ומקרה, כי מיד חשך השמש וקדר בחרבנה, וזהו **כִּי בָא הַשֶּׁמֶשׁ** באומרו {ירמיה ו, ד} **אֲנִי לֹנֶה כִּי פָנָה הַיּוֹם** וגו'. וכנגד הבית השני אמר: **וַיִּקַּח מֵאֲבָנֵי הַמָּקוֹם וַיִּשֶׂם מֵרָאשֵׁיתוֹ**, שרמז שראה עת להשליך אבנים בחרבנו כי זה היה בבנין בית שני שהיו בונים אותו בפחד ואימה עד שהיו חֲצִיִּם מחזיקים ברחמים וחֲצִיִּם מחזיקים במלאכה²² ולא היו ישנים שנת קבע, אלא כמי שיש לו אבנים תחת מראשותיו ואינו יכול לנוח ולישן, וזהו **וַיִּקַּח מֵאֲבָנֵי הַמָּקוֹם וַיִּשֶׂם מֵרָאשֵׁיתוֹ**. וכנגד הבית השלישי אמר: **וַיִּשְׁכַּב בַּמָּקוֹם הַהוּא** לרמוז כי שם ינוחו יגיעי כח וינוחו על משכבותם וישבו איש תחת גפנו ותחת תאנתו ואין מחריד כמו בבתים הראשונים, ולכן אמרו בכאן **וַיִּשְׁכַּב** שהוא לשון מנוחה...

²³ הסיפּרה 9 מבטאת את המילה 'אמת', כיון ש'אמת' בגי' קטנה = 9. ולכן התחיל הקב"ה את התורה באות ב"ת, כיון שאם לוקחים מהאות ב"ת עד סוף כל האותיות - כל פעם ג' אותיות, דהיינו ב'ג'ד... ה'ו'ז וכו' - נקבל את הסיפּרה 9.
²⁴ שאין הכוונה לבית המקדש.

²¹ 'ברוך שאמר': הדברים מובנים היטב, עפ"י דברי הגמרא {מסכת תענית ה, ב} - **א"ר יוחנן: יעקב אבינו לא מת** - אם הוא לא מת, לכן בית המקדש השלישי שהוא כנגדו, לא יחרב לעולם!
²² כמאמר הנביא {נחמיה ד, טו} **וְאֶנְחֵנוּ עֹשִׂים בַּמְּלָאכָה וְחֻצִּים מְחַזְּקִים בְּרַחֲמִים מַעֲלוֹת הַשָּׁחַר עַד צֹאת הַכּוֹכָבִים**.

משיחותיו של הרה"ג הרב ברוך רוזנבלום שליט"א

כותב האבן עזרא - ויפגע. כמו ואל תפגע ב'. כי לא מצאנו במקרא שנקרא השם מקום. ואל תשים לבך לדרש. ממקום אחר²⁶. כי איננו כלל על השם. ומלת אחר לעד²⁷.

כותב התורה שלמה {פרשת וישלח²⁸} - ויקרא למקום אל. מכאן שהקב"ה נקרא מקום.

אנו משתמשים בשם הזה מס' רב של פעמים. אמנם בימות החול, בני עדות ספרד מזכירים אותו רק בימי שני וחמישי, בזמן הוצאת ספר תורה - ברוך המקום שנתן תורה לעמו ישראל, ברוך הוא. לעומתם, בני עדות אשכנז מזכירים את השם הזה 'במי שברך', בימי שני וחמישי לאחר הוצאת ספר תורה - "אחינו כל בית ישראל. הנתונים בצרה ובשביה. העומדים בין בים ובין ביבשה. המקום ירחם עליהם ויוציאם מצרה לרוחה..."

איפה מדברים על זה המפרשים בהרחבה גדולה?! בהגדה של פסח: "ברוך המקום ברוך הוא. ברוך שנתן תורה לעמו ישראל. ברוך הוא".

אומר בעל שיבולי הלקט - זוהי תחילת הברכה על הגדה של פסח. כמו 'ברוך שאמר' - תחילת הברכה, ו'מלך מהלל בתשבחות' - סוף הברכה, אותו הדבר כאן: 'ברוך המקום' - תחילת הברכה, 'ברוך אתה ה' גאל ישראל' - סיום הברכה.

למרות שבתפילה אנו רואים זאת מעט מאוד פעמים, אבל בש"ס אין כמעט מסכת, ששמו של הקב"ה אינו מוזכר בה - כגון תחילת מסכת ברכות :

אומרת הגמרא {מסכת ברכות טז, ב} - ת"ר: עבדים ושפחות כנענים שמתו, אין בעליהם עומדין עליהם בשורה, כלומר, כשחוזרים מקבורתם אין עומדים שורות של אנשים סביב בעליהם של העבדים והשפחות כדי לנחמם, כדרך שעושים לאדם שנפטר קרובו, ואין אומרים עליהם ברכת אבלים ותנחומי אבלים. מעשה ומתה שפחתו הכנענית של רבי אליעזר, נכנסו תלמידיו

²⁶ ממה שאמר מרדכי לאסתר {ד, יד} כי אם החרש תחרישי בעת הזאת רוח והצלה יעמוד ליהודים ממקום אחר וגו' - מי זה המקום אחר? הקב"ה! אבל האבן עזרא סובר אחרת ואומר - לא יכל להיות שהכוונה לשמו של הקב"ה, כי נאמר 'מקום אחר' לא יכל להיות שהקב"ה יקרא 'אחר'.
²⁷ 'ברוך שאמר': אם כן, אומר לנו האבן עזרא - 'מקום' זהו שמו של הקב"ה, אבל מה שנאמר בתנ"ך 'מקום אחר' - אין הכוונה לשמו.

²⁸ הדברים מובאים גם בהגדה של פסח [בהוצאת מתיבתא] שמובא בשם הרשב"ץ, האבודרהם, ספר התשבי ואגדת בעלי התוספות - ולמה נקרא שמו של הקב"ה 'מקום'? לפי ש'מקום' זה הכפלה של שם הוי"ה, דהיינו - אות יו"ד של הוי"ה מכפילים ביו"ד = 100. ה"א * ה"א = 2 * 50. ו"ו * ו"ו = 36 - קיבלנו 186 = 'מקום'!

לטביעת המקום הרמוז בתורה תשעה פעמים, ולהעדר הקרבנות שהם תשעה חלקים.

אם אלה הם פני הדברים, נוכל לגשת לביאור הענין:

בכמה וכמה מקומות, קוראת גם התורה הקדושה לבית המקדש בשם 'מקום', שנאמר {דברים יז, ח} ונקמת ועלית אל המקום אשר יבחר ה' אלהיך בו. ועוד, {דברים יב, כא} כי ירחק ממך המקום אשר יבחר ה' אלהיך לשום שמו שם וזבחתי מבקרך ומצאנך אשר נתן ה' לך כאשר צויתך ואכלת בשעריך בכל את נפשך. ועוד, {דברים יד, כג} ואכלת לפני ה' אלהיך במקום אשר יבחר לשכן שמו שם ...
נשאלת השאלה - מדוע נקרא בית המקדש, בשם 'מקום'?

כותב רש"י²⁵ - זוהי שער השמים. מקום תפלה לעלות תפלתם השמימה. ומדרשו שבית המקדש של מעלה מכון כנגד בית המקדש של מטה.

כדברים הללו, כותב הספורנו - זוהי שער השמים. וזה הסלם שראיתי מורה שמן המקום שהיה בו הסלם ישמע האל ית' הנצב עליו את תפלת המתפללים ותעל תפלתם למעון קדשו השמים.

אם כן, כמו שבכל מקום שכתוב 'היום', אומרים חז"ל שהכוונה היא לראש השנה, כיון שכל מה שיקרה במהלך השנה, יהיה נגזר מאותו יום של ראש השנה. כך גם בית המקדש שנקרא 'המקום' - הכוונה למקום מס' אחד שכל התפילות עולות דרכו, ולכן הוא נקרא 'המקום'.

אם אלה הדברים, נוכל להתקדם לעוד נקודה אחת:

עד עכשיו ראינו, שבית המקדש נקרא בשם 'מקום'. אבל אומר לנו רבינו בחי"י, שגם הקב"ה נקרא בשם 'מקום', שנאמר "ויפגע במקום".

נשאלת השאלה - מאיפה לוקח את זה רבינו בחי"י?

אומר הפרקי דרבי אליעזר {פרק ל"ה} - בן שבעים ושבע שנה היה יעקב בצאתו מבית אביו. והיתה הבאר מהלכת לפניו מבאר שבע עד הר המוריה מהלך שני ימים, והגיע בחצי היום לשם. ופגע בו הקב"ה, שנאמר {שם כח, יא} ויפגע במקום וילך שם כי בא השמש. ולמה נקרא שמו מקום? אלא בכל מקום שהצדיקים שם הוא נמצא עמהם, שנאמר {שמות כ, כד} בכל המקום אשר אזכיר את שמי.

אומר המדרש {שכל טוב, ויצא} - ויפגע במקום, שפגע בשכינה.

²⁵ על הפסוק {כח, יז} ויקרא ויאמר מה נורא המקום הזה אין זה כי אם בית אלהים וזה שער השמים.

משיחותיו של הרה"ג הרב ברוך רוזנבלום שליט"א

דְּכָתִיב כְּמוֹ שְׁנֵאמַר: (שמות לג, כא): הִנֵּה מְקוֹם אֵתִי, הִוֵּי הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם וְאֵין עוֹלָמוֹ מְקוֹמוֹ.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק כְּתִיב (דברים לג, כז): מַעֲנֶה אֱלֹהֵי קֹדֶם, אֵין אֲנִי יוֹדְעִים אִם הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְעוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָמוֹ וְאִם עוֹלָמוֹ מְעוֹנוֹ, מִן מַה דְּכָתִיב (תהלים צ, א): ה' מְעוֹן אֶתָּה, הִוֵּי הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְעוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָמוֹ וְאֵין עוֹלָמוֹ מְעוֹנוֹ.

אָמַר רַבִּי אַבָּא בְּרִי יוֹדֵן לְגִבּוֹר שֶׁהוּא רֹכֵב עַל הַסּוֹס וְכָלִיו מְשַׁפְּעִים אֵילָךְ וְאֵילָךְ, הַסּוֹס טָפֵלָה לְרוֹכֵב וְאֵין הַרוֹכֵב טָפֵלָה לְסוֹס, שֶׁנֶּאֱמַר (חבקוק ג, ח): כִּי תִרְכָּב עַל סוֹסֶיךָ.

עד כאן דבריה המדרש.

אם אלה הדברים, נוכל לגשת כעת לדברי בעל נפש החיים³⁰:

אומרת המשנה (מסכת אבות ב, מ"ח - ט) - רבן יוחנן בן זכאי קבל מהלל ומשמאי. הוא היה אומר, אם למדת תורה הרבה, אל תחזיק טובה לעצמך, כי לך נוצרת. חמשה תלמידים היו לו לרבן יוחנן בן זכאי, ואלו הן, רבי אליעזר בן הורקנוס, ורבי יהושע בן חנניה, ורבי יוסי הכהן, ורבי שמעון בן נתנאל, ורבי אלעזר בן ערף. הוא היה מונה שבחן. רבי אליעזר בן הורקנוס, בור סוד שאינו מאבד טפה. רבי יהושע בן חנניה, אשרי יולדתו. רבי יוסי הכהן, חסיד. רבי שמעון בן נתנאל, ירא חטא. ורבי אלעזר בן ערף, מעין המתגבר. הוא היה אומר, אם יהיו כל חכמי ישראל בכף מאזנים, ואליעזר בן הורקנוס בכף שניה, מכריע את כלם. אבא שאול אומר משמו, אם יהיו כל חכמי ישראל בכף מאזנים ורבי אליעזר בן הורקנוס אף עמם, ורבי אלעזר בן ערף בכף שניה, מכריע את כלם.

אָמַר לָהֶם, צֵאוּ וְרֵאוּ אִיזוּהִי דֶרֶךְ יִשְׂרָאֵל שִׁידְבַּק בָּהּ הָאָדָם. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אֹמֵר, עֵין טוֹבָה. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אֹמֵר, חֹבֵר טוֹב. רַבִּי יוֹסִי אֹמֵר, שֶׁכֵּן טוֹב. רַבִּי שְׁמַעוֹן אֹמֵר, הַרְוָאָה אֶת הַנוֹלָד ... אָמַר לָהֶם: צֵאוּ וְרֵאוּ אִיזוּהִי דֶרֶךְ רְעָה שִׁיתְרַחֵק מִמֶּנָּה הָאָדָם ... רַבִּי שְׁמַעוֹן אֹמֵר: הִלּוּהּ וְאִינוּ מְשַׁלֵּם³¹ אֶחָד הִלּוּהּ מִן הָאָדָם, כְּלוּהּ מִן הַמְּקוֹם ...

בהמשך, מביא ר' שמעון משנה נוספת (פ"ב, מ"ג) - רבי שמעון אומר, הוי זהיר בקריאת שמע ובתפלה. וכשאתה מתפלל, אל תעש תפלתך קבע, אלא רחמים ותחנונים לפני המקום ברוך הוא ...

לנחמו על מיתתה. כיון שראה אותם שהם באים לנחמו עלה לעלייה כדי לרמוז להם שאין מנחמים לאדם על עבדיו ושפחותיו שמתו, אולם הם לא הבינו את הרמז, ועלו אחריו לעליה. לאחר מכן, נכנס לאנפילון (חדר קטן שלפני הטרקלין) כדי לרמוז להם שנית שלא ינחמוהו, ולא נרמזו, אלא נכנסו אחריו. לאחר מכן נכנס לטרקלין, לרמוז להם בשלישית, ולא נרמזו, אלא נכנסו אחריו. אמר להם אבי אליעזר לתלמידיו, כמדומה אני סבור הייתי שאתם נכונים במים פושרים, ומשל הוא, כלומר, סבור הייתי שתבינו את כוונתי ברמז מועט, שראיתם מתחילה שהלכתי ממכם, עכשיו רואה אני שאי אתם נכונים אפילו בחמי חמין במים שהם חמים ביותר, כלומר, אין אתם מבינים אפילו רמזים מרובים, וכי לא כך שניתי לכם, עבדים ושפחות כנענים שמתו אין בעליהם עומדין עליהם בשורה, ואין אומרים עליהם ברכת אבליים, ולא תנחומי אבליים, אלא מה אומרים לאדוניהם עליהם על מיתתם, כשם שאומרים לו לאדם על שורו ועל חמורו שמתו: המקום ימלא לך חסרוןך (את הממון שנחסר ממך), כך אומרים לו אף על עבדו ועל שפחתו שמתו: המקום ימלא לך חסרוןך.

מה קורה עם אדם, של"ע חלה, ובאים לבקרו בשבת? דנה הגמרא כיצד מברכים אותו:

אומרת הגמרא (מסכת שבת יב, א-ב) - ת"ר: הנכנס לבקר את החולה בשבת אומר: שבת היא מלזעוק ורפואה קרובה לבא, ור"מ אומר: יכולה היא שתרחם. רבי יהודה אומר: צריך הוא לומר כך: המקום ירחם עליך ועל חולי ישראל. רבי יוסי אומר: צריך הוא לכלול את החולה עם שאר חולי ישראל, ולומר: המקום ירחם עליך בתוך חולי ישראל.

ניקח גמרא נוספת (מסכת ב"ב צט, א) - דנה הגמרא באופן עמידת הכרוכים: כיצד הן הכרוכים עומדין, כלומר לאיזה כיוון העמידו את פניהם בעת הצבתם בקדש הקדשים? רבי יוחנן ור' אלעזר נחלקו בדבר זה. חד אמר: פניהם איש אל אחיו. וחד אמר: פניהם לבית כלומר, לכיון ההיכל (מזרחה). ולמ"ד ולפי מי שאומר שהעמידום כשפניהם איש אל אחיו, הא והלא כתיב (דברי הימים ב ג-יג) ופניהם לבית! משיבה הגמרא: לא קשיא! כאן, בכתוב האומר שפניהם איש אל אחיו, מדובר בזמן שישראל עושין רצונו של מקום ומקיימים מצוותיו. כאן בכתוב השני, מדובר בזמן שאין ישראל עושין רצונו של מקום.

נשאלת השאלה - מה פירוש המילה 'מקום'²⁹?

אומר המדרש (בראשית רבה, פרשה סח, אות ט) - ויפגע במקום (בראשית כח, יא), רב הונא בשם רבי אמי אמר מפני מה מכנין שמו של הקדוש ברוך הוא וקוראין אותו מקום? שהוא מקומו של עולם ואין עולמו מקומו, מן מה

²⁹ שאלת המדרש בפרשת השבוע. רש"י מביא את הדברים בפרשת 'כי תשא'.

³⁰ את אותם הדברים, תוכלו למצוא בבעל התניא [שער היחוד והאמונה, פ"ב].

³¹ 'ברוך שאמר': כמדומני, ר' חיים שמואלביץ מברא את הענין ואומר דבר נפלא: מי ש'רואה את הנולד' - מחזיר חובותיו בזמן. כי אם לא יחזיר חובותיו בזמן, סופו שלא יקבל הלוואות ©

משיחותיו של הרה"ג הרב ברוך רוזנבלום שליט"א

חשבתי לומר: יעקב אבינו אמר: {כח, יז} **"מה נורא**

המקום הזה" – כלומר, מידת ה'נורא' של יעקב נתנה את השם 'מקום'. ואם נאמר על ר' שמעון – 'ירא חטא' – לכן הוא קורא לקב"ה בשם 'מקום'!

משנה נוספת {פ"ג, מ"ג} - **רבי שמעון אומר, שלשה שאכלו**

על שלחן אחד ולא אמרו עליו דברי תורה, כאלו אכלו מזבחי מתים, שנאמר (ישעיה כח) כי כל שלחנות מלאו קיא צאה בלי מקום. אבל שלשה שאכלו על שלחן אחד ואמרו עליו דברי תורה, כאלו אכלו משלחנו של מקום ברוך הוא וגו'.

משנה נוספת {פ"ג, מ"י} - **שרוח הבריות נוחה הימנו, רוח**

המקום נוחה הימנו.

בא הרוח חיים באבות, ומסביר משנה – שימו לב, דבר פלא:

אומרת המשנה {אבות פ"ב מ"י} - **הם אמרו שלשה שלשה**

דברים. רבי אליעזר אומר, יהי כבוד חברך חביב עליך כשלך, ואל תהי נוח לכעס. ושוב יום אחד לפני מיתתך. והוי מתחמם כנגד אורן של חכמים, והוי זהיר בגחלתן שלא תפנה, שגשיכתן נשיכת שועל, ועקיפתן עקיפת עקרב, ולחישתן לחישת שרף, וכל דבריהם כגחלי אש

כותב ר' חיים מוולוז'ין {רוח חיים באבות, פ"ב מ"י} - **והוי**

מתחמם כנגד אורן כו'. אבל תהיה זהיר שלא תפנה, רצה לומר תדע איך להתחמם כי המתקרב אל האש נכזה³².

כל הדברים שאמרנו עד כה, היו הקדמה לדברי **נפש החיים**, להסבר המילה 'מקום'. אסביר את הדברים בשילוב דברי בעל התניא:

כשצורף קיבל ק"ג כסף {כלשון בעל התניא} לעשות גביע, הוא לקח את הכסף, התיכו ויצר צורת גביע. כעת הגביע עומד על מקומו. כעת הגביע לא נצרך יותר לצורף, כי הוא עומד בכוח עצמו.

אומר בעל התניא {שער היחוד והאמונה, פ"ב} - **והנה מכאן**

תשובת המינים וגילוי שורש טעותם, הכופרים בהשגחה פרטית ובאותות ומופתי התורה, שטועים בדמיונם הכוזב שמדמין מעשה ה', עושה שמים וארץ, למעשה אנוש ותחבולותיו, כי כאשר יצא לצורף כלי, שוב אין הכלי צריך לידי הצורף, כי אף שידיו מסולקות הימנו והולך לו בשוק, הכלי קיים בתבניתו וצלמו ממש כאשר יצא מידו הצורף, כך מדמין

³² **'ברוך שאמר':** אדם לוקח גחלים, שלכאורה נראים לו 'שקטים' – לפני כחצי שעשה הוא סיים לנפנף על המנגל ... אבל אם הוא יבוא עם מניפה ויתחיל לנפנף – יתחילו הגחלים לבעור בשנית – בתוך הגחל נישאר ניצוץ וכדי להבעירו צריך פשוט לנשוף בו. זה מה שאומרת המשנה – **"והוי מתחמם כנגד אורן"** – רק תתחמם – אל תתקרב יותר מיד, כי אם תגיע בהם – תישרף!

הסכלים האלו מעשה שמים וארץ, אך טח מראות עיניהם ההבדל הגדול שבין מעשה אנוש ותחבולותיו, שהוא יש מיש רק שמשנה הצורה והתמונה מתמונת חתיכת כסף לתמונת כלי למעשה שמים וארץ שהוא יש מאין והוא פלא גדול יותר מקריעת ים סוף ... וכ"ש וק"ו בבריאת יש מאין שהיא למעלה מהטבע. והפלא ופלא יותר מקריעת ים סוף עאכ"ו שבהסתלקו כח הבורא מן הנברא ח"ו ישוב ישוב הנברא לאין ואפס ממש, אלא צריך להיות כח הפועל בנפעל תמיד להחיותו ולקיימו והן הן בחינת אותיות הדבור מעשרה מאמרות שבהם נבראו, וע"ז נאמר "ואתה מחיה את כולם", אל תקרי מחיה אלא מהוה דהיינו יש מאין.

כדברים האלה, כותב בעל נפש החיים {נפש החיים שער ג'}

פ"א - **ולפי פשוטו ר"ל** כמו שהמקום הוא סובל ומחזיק איזה דבר וחפץ המונח עליו, כן בדמיון זה הבורא אדון כל ית"ש הוא המקום האמיתי הסובל ומקיים העולמות והבריות כולם. שאם ח"ו יסלק כחו מהם אף רגע אחת, אפס מקום קיום וחיות כל העולמות. וכמו שכתוב: "ואתה מחיה את כולם". והוא פנת יסוד אמונת ישראל כמ"ש הרמב"ם ז"ל בריש ספרו. ולכן קורא בזוהר לאדון כל ית"ש – 'נשמת דכל נשמתין' - כמו שהנשם מחי' ומקיימת הגוף, כן הוא ית"ש הוא לבדו חי העולמי' כולם וכידוע במקומות רבות בתקונים ורע"מ. וכן רז"ל דימו קיום כל העולם ע"י כחו יתב'. לקיום הגוף ע"י כחות הנשמה, אמרו: מה הנשמה מלאה זונה את כל הגוף, אף הקב"ה מלא זון כו'. זהו פשטות ענין שהוא יתב' נקרא מקומו של עולם.

אם אלה הם פני הדברים, נוכל להתחיל לסגור את הקצוות:

אומרת הגמרא {מסכת שבת קד, א} - **אמרי ליה רבנן אמרו לו**

חכמים, לרבי יהושע בן לוי: אתו דרדקי האידינא לבי

מדרשא באו נערים היום לבית המדרש, **ואמרו מילי דאפילו**

בימי יהושע בן נון לא איתמר כוונתיהו ואמרו דברים שאפילו

בימי יהושע בן נון לא נאמרו כמותם; שתי האותיות הראשונות,

אל"ף ב"ת מלמדות: **אלף בינה** דהיינו למד את התורה.

האותיות שאחריהן, **גימ"ל דל"ת**, מלמדות: **גמול דלים.**

הנערים מתעכבים לדרוש את צורתן של שתי האותיות האחרונות,

שיש בהן רמזים להלכות גמילות חסדים: **מ"ט פשוטה כרעיה**

דגימ"ל לגבי דל"ת מדוע מושטת רגלה של הגימ"ל לצד שמאל,

כלפי הדל"ת, ולא לצד ימין, כלפי הבי"ת? **שכן דרכו של גומל**

חסדים לרוץ אחר דלים כדי לעזור להם. **ומ"ט פשוטה כרעיה**

דדל"ת לגבי גימ"ל ומדוע מושטת רגלה של הדל"ת לצד ימין

כלפי הגימ"ל, ולא לצד שמאל כלפי הה"א? כדי לרמוז בכך

דלימצייה ליה נפשיה שימציא העני את עצמו לגומל חסדים, ולא

יטריחנו לרדוף אחריו. **ומ"ט מהדר אפיה** ומדוע מוחזרות פניה

דדל"ת מגימ"ל? כדי לרמוז בכך **דליתן ליה** שיתן לו את

הצדקה **בצינעה, כי היכי דלא ליכסיף מיניה** כדי שלא יתבייש

העני ממנו. ממשיכים הנערים לדרוש את האותיות הבאות: **ה'א**

ו', זה שמו של הקב"ה. האותיות שלאחר מכן הן **ז"ח ט"י**

משיחותיו של הרה"ג הרב ברוך רוזנבלום שליט"א

אומרים רבותינו – משום שהנביא ישעיהו מכתיר את יעקב אבינו בתואר הזה, שנאמר {ישעיהו כט, כג} **וְהַקְדִּישׁוּ אֶת קְדוֹשׁ יַעֲקֹב וְאֶת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל יַעֲרִיצוּ**.

אומר רבינו בחי {פרשת ויחי מט, לג} – **ויגוע ויאסף אל עמיו**. ולא הזכיר בו מיתה, ודרשו רז"ל {תענית ה:} יעקב אבינו לא מת. והנה הפרשה הזאת מעידה שמת, וכי חנטו אותו מצריים ובכו אותו שבעים יום, ואחר כך קברוהו בניו במערת המכפלה מקום קבורת אבותיו. אבל פירוש לא מת לא טעם טעם מיתה.

או יהיה ענין לא מת, כי נפשו של יעקב היה מרחפת על גופו תמיד לתקוף קדושתו, כי שאר נפשות הצדיקים שאינם במדרגת הקדושה כמוהו חוזרות לשרשן ולעקרון וכיון שעלו לא ירדו, אבל יעקב לקדושת גופו ומעלתו, היתה נפשו עולה ויורדת, והכח הגדול הזה אינו נמצא רק לקדושים אשר בארץ, יחידי הדורות כגון רבינו הקדוש, ומזה דרשו רז"ל בכתובות {קג, 33} פרק הנושא כל בי שמישהו אתי לביתיה. יומא חד אתיא שבבותיה וקא קריא אבבא, אמרה לה אמתיא שתיקי דרבינו יתיב. כששמע רבי תו לא אתא, שלא להוציא לעז על הצדיקים הראשונים, כלומר שחזרה נשמתם לשרשה ולא הגיעו אל המעלה הזאת להיות להם כח גדול כל כך כמו רבינו הקדוש. וכ"ש ביעקב אבינו שנתקדש בג' קדושות: בקדושת אברהם שנתקדש במצות מילה קודם שיליד יצחק, ובקדושת יצחק שנתקדש בעקדה על גבי המזבח להיות עולה תמימה, ובקדושת עצמו שהוא שלישי לאבות תשלום המרכבה, ולא היה בזרעו שום פסול. ומטעם זה נראה לומר שנקרא הקב"ה על שמו {ישעיהו כט} קדוש יעקב, ולא מצאנו קדוש אברהם, קדוש יצחק.

אם אלה הדברים, נוכל כעת לחזור לפס' השני בפרשה:

{יא} וַיִּפְגַּע בְּמִקְוֶה – אומר רבינו בחי: זהו הקב"ה שנקרא בשם 'מקום' **וַיֵּלֶן שָׁם כִּי בָא הַשָּׁמַשׁ וַיִּקַּח מֵאֲבְנֵי הַמִּקְוֶה** – שזהו בית המקדש, שנקרא תשע פעמים בשם 'מקום', ע"י האבות הקדושים **וַיֵּשֶׁם מֶרְאֲשֵׁתָיו וַיִּשְׁכַּב בְּמִקְוֶה הַהוּא** – זהו יעקב אבינו שנקרא בשם 'מקום'.

נשאלת השאלה – מאיפה לקחנו, שיעקב אבינו נקרא בשם 'מקום' ?!

א' כל, יש לנו בפס' ג' קדושות – הקב"ה שנקרא קדוש, בית המקדש שנקרא קדוש ויעקב שנקרא קדוש.

כ"ל. הרמז שבהן הוא: **ואם אתה עושה כן** [לומד תורה וגומל חסדים], **הקב"ה** [הנרמז בה"א ו"ו] **זן אותך** [זי"ן] **וחן אותך** [חונן אותך, חיי"ת] **ומטיב לך** [טי"ת] **ונותן לך ירושה** [יו"ד] **וקושר לך כתר** [כ"ף] **לעוה"ב** [למ"ד]. **מ"ם פתוחה ומ"ם סתומה**, רומזות למאמר פתוח ומאמר סתום. והיינו שיש דברים בתורה שניתנה רשות לדורשם, ויש שאתה מצווה לסותמם, כגון מעשה מרכבה. **נו"ן כפופה ונו"ן פשוטה** [נו"ן סופית], רומזות ל**נאמן כפוף ונאמן פשוט**. והיינו, שאדם כשר [נאמן] צריך להיות כפוף ועניו בעולם הזה, וסופו להיות פשוט וזקוף לעולם הבא. **ס"ע** רומזות: **סְמוּךְ עֲנִיִּים**. **לישנא אחרינא** לשון אחר: **סימנין עשה בתורה וקנה אותה**. **פ' כפופה ופ' פשוטה**, רומזות ל**פה פתוח ופה סתום**. והיינו, שכשאינן מי שידבר, יש לפתוח את הפה ולדבר, וכשהגדולים שבדור מרביצים תורה, יש לסתום את הפה ולא ליטול שררה עליהם. **צד"י כפופה וצד"י פשוטה**, רומזות ל**צדיק כפוף וצדיק פשוט**. שואלת הגמרא: **היינו הרי זה כמו 'נאמן כפוף ונאמן פשוט'**, שנרמזו בשתי הצורות של האות נו"ן. ומה בא רמז זה להוסיף? עונה הגמרא: **הוסיף לך הכתוב כפיפה על כפיפותו; מכאן שננתנה התורה בְּמִנּוּד ראש**. כלומר, התורה נקנית ברדת ועונה יתירה. **קו"ף** רומז ל**קדוש**, כלומר הקב"ה; **רי"ש** רומז ל**רשע**. **מאי טעמא מהדר אפיה** מדוע מוחזרות פניה **דקו"ף מרי"ש**? **אמר הקב"ה: אין אני יכול להסתכל ברשע. ומאי טעמא מהדר תגיה דקו"ף לגבי רי"ש** ומדוע מופנה התג של הקו"ף כלפי הרי"ש? **אמר הקב"ה: אם חוזר בו אני קושר לו כתר כמותי. ומ"ט כרעיה דקו"ף תלויה** ומדוע רגל הקו"ף תלויה, ואינה דבוקה לגגה? ללמד **דאי הדר ביה** שאם חוזר בו הרשע מדרכו, **ליעיל** יכנס אל הקו"ף דרך הפתח שבין רגל הקו"ף לגגה. שואלת הגמרא: יקיף הרשע וילך מתחת רגל הקו"ף, **וליעול בהך** ויכנס בפתח זה שבתחתית הקו"ף! מדוע יש צורך בפתח נוסף, סמוך לרי"ש? עונה הגמרא: **מסייע ליה** יש כאן סיוע לדברי **ריש לקיש**. **דאמר ריש לקיש: מאי דכתיב** מה היא כוונת הכתוב בענין סוגי אנשים שאדם נמשך לחברתם: **{משלי ג-לד} אם ללצים הוא יליץ ולענונים יתן חן**? הכוונה היא שאם **בא ליטמא פותחין לו** דהיינו נותנים לו את האפשרות לעשות כרצונו; אבל אם **בא ליטמא מסייעים אותו** מן השמים, ומכילים עבורו פתח מיוחד.

אומר המהרש"א – **קו"ף קדוש**. והיא בגימטריא מקו"ם שהוא מקומו של עולם.

יעקב אבינו, הוא היחיד מבין האבות הקדושים שקיבל את התואר 'קדוש'.

נשאלת השאלה – איפה אנחנו אומרים את זה?

בברכת המזון – בברכת 'הטוב והמטיב', אנו אומרים: **"בּוֹרְאֵנוּ, גּוֹאֲלֵנוּ, קְדוֹשֵׁנוּ, קְדוֹשׁ יַעֲקֹב..."**.

נשאלת השאלה – מדוע לא נאמר 'קדוש אברהם' או 'קדוש יצחק'?

³³ מספרת הגמרא {מסכת כתובות קג, א} – **כל בי שמישהו אתי לביתיה** רבי היה מגיע כל ע"ש לאחר פטירתו לביתו לעשות קידוש **ההוא בי שמשא** ע"ש אחד **אתאי שבבתא קא קריא אבבא** הגיעה השכנה והתחילה לדבר **אמרה אמתיא** השפחה **שתיקו דרבי יתיב** "שקט, רבי עושה עכשיו קידוש!" **כיון דשמע שוב לא אתא שלא להוציא לעז על צדיקים הראשונים** ומאז לא הגיע יותר, שלא יאמרו למה הוא בא ותנאים אחרים לא זכו לבוא.

משיחותיו של הרה"ג הרב ברוך רוזנבלום שליט"א

כותב **בעל הטורים** - **הצילני נא מיד**. ר"ת המן. רמז להמן שיצא להכות אם על בנים כדכתיב טף ונשים.

אם אלה הדברים, נוכל כעת לחזור לדברי **שיבולי הלקט**:

אומר **שיבולי הלקט** – וכשאמר יעקב אבינו: {כח, יז} **מה נזרא המקום הזה אין זה כי אם בית אלהים וזה שער השמים**, מיד פתחו מלאכי השרת ואמרו: בא"י האל הקדוש.

שאלנו – מה שייכת לכאן ברכת 'האל הקדוש'?

התשובה פשוטה מאוד:

אומר לנו המהרש"א - קו"ף של קדוש בגימ' 'מקום'. ולכן, ברגע שאמר יעקב אבינו: "**מה נזרא המקום הזה אין זה כי אם בית אלהים וזה שער השמים**", מיד פתחו מלאכי השרת ואמרו: בא"י האל הקדוש".

אם כן יוצא, שבעל הבית של בית המקדש – הוא יעקב אבינו, ועליו נאמר {חגי ב, ט} **גדול יהיה כבוד הבית הזה האחרון מן הראשון!**

הבאנו את דברי האבן עזרא שאומר, שאין הכוונה לקב"ה בפס' במגילת אסתר, שנאמר {ד, יד} **כי אם החרש תחרישי בעת הזאת רוח והצללה יעמוד ליהודים ממקום אחר** וגו' - כי לא יכל להיות שמו של הקב"ה בשם 'אחר'.

נשאל השאלה - אם כן, מי יכל להיקרא בשם 'אחר'?

"**רוח והצללה יעמוד ליהודים ממקום אחר**"

אומר המהר"ל – אמר מרדכי לאסתר: "תשמעי, יש לך את זכות להיות זאת שתציל את עם ישראל, מגזירתו של המן" – למה?

כי אומרים חז"ל {בראשית רבה, פרשה עג, אות ז} – **דאמר רבי פינחס בשם רבי שמואל בר נחמן מסורת היא שאין עשו נופל אלא ביד בניה של רחל**³⁴.

אמר מרדכי לאסתר: "אם את החרש תחרישי בעת הזאת ... אני לא אהיה מודאג – כי יבוא ה'מקום האחר'!"

למי הכוונה 'מקום אחר'???

ליעקב אבינו – יבוא יעקב אבינו ויגאל את עם ישראל!

נשאלת השאלה – ומפני מה נקרא יעקב בשם 'מקום'?

אומר המהר"ל – אם תיקח את השם יעקב [182] ותוסיף לו את ד' האותיות של יעקב – תקבל 186 כמנין 'מקום'!

אם כן, אמר מרדכי לאסתר - {ד, יד} **כי אם החרש תחרישי בעת הזאת רוח והצללה יעמוד ליהודים ממקום אחר** – כלומר, מיעקב אבינו!!!

נשאלת השאלה – מדוע דוקא מיעקב?

התשובה פשוטה:

בפרשת וישלח, מספרת התורה על המפגש של יעקב אבינו עם עשו, וחז"ל מספרים לנו על המתנות ששלח לו.

נשאלת השאלה – בשביל מה יעקב צריך לשלוח לו מתנות!? ועוד, מה יש לו לדאוג בכלל!?

אומרים המפרשים – כל ענין המתנות ששלח יעקב אבינו לעשו, לא קשור כלל למפגש ביניהם, אלא במה שעתיד להיות בגלות אדום לאורך השנים:

ביקש יעקב: {לב, יב} **הצילני נא מיד אחי מיד עשו**.

³⁴ ומי הם צאצאיה? יוסף ובנימין.

ברוך שאמר
משיחותיו של הרה"ג הרב ברוך רוזנבלום שליט"א

יהי רצון שישמע הקב"ה לקול תפילותינו, ונזכה לגאולה השלימה ולבנין בית המקדש במהרה בימינו אמן ואמן !!!